

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

**INFORMACIJA O MIKROKREDITNOM SISTEMU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
SA STANJEM NA DAN 30.06.2014. GODINE**

Sarajevo, august/kolovoz 2014. godine

Agencija za bankarstvo Federacije BiH (Agencija) kao regulatorna institucija koja obavlja nadzor mikrokreditnih organizacija, sačinila je Informaciju o mikrokreditnom sistemu Federacije Bosne i Hercegovine sa stanjem na dan 30.06.2014. godine na osnovu analize mjesečnih i kvartalnih izvještaja o poslovanju, informacija i podataka koje mikrokreditne organizacije dostavljaju Agenciji (*off-site* nadzor) i podataka kojima raspolaže konstatovanim u kontrolama na licu mjesta (*on-site* nadzor).

SADRŽAJ

I	UVOD	3
II	POSLOVNE PERFORMANSE MKO U FEDERACIJI BiH	5
	1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA	5
	1.1. Broj mikrokreditnih organizacija.....	5
	1.2. Organizacioni dijelovi.....	6
	1.3. Kadrovi.....	6
	2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA MKO	7
	2.1. Bilans stanja	7
	2.2. Kapital.....	12
	2.3. Kreditni portfolio.....	13
	2.4. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite	21
	2.5. Bilans uspjeha.....	23
	3. TRANSAKCIJE S POVEZANIM LICIMA.....	25
III	ZAKLJUČCI I PREPORUKE	27
IV	PRILOZI	29

I UVOD

Zakonom o mikro kreditnim organizacijama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 59/06) (ZoMKO) uređuje se osnivanje, registriranje, djelatnost, oblik organizovanja, poslovanje, način upravljanja, prestanak rada i nadzor poslovanja mikro kreditnih organizacija (MKO), odnosno mikro kreditnih fondacija (MKF) i mikro kreditnih društava (MKD) u Federaciji BiH. Nadležnosti Agencije nad ovim poslovima propisane su Zakonom o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 9/96, 27/98, 20/00, 45/00, 58/02, 13/03, 19/03, 47/06, 59/06, 48/08, 34/12 i 77/12) i internim aktima Agencije, a svi navedeni poslovi obavljaju se u okviru Sektora za nadzor poslovanja mikro kreditnih organizacija. Funkciju nadzora MKO, Agencija obavlja neposrednim nadzorom (*on-site*) i posrednim nadzorom, odnosno, analizom izvještaja koje MKO dostavljaju Agenciji (*off-site*), shodno ZoMKO i podzakonskim aktima Agencije koji su navedeni u Prilogu 1. ove Informacije. Izvještajnu osnovu čine kvartalni izvještaji o bilansu stanja, kapitalu, kreditima, rezervama za kreditne gubitke, rezultatima poslovanja, zaposlenim, otpisima i drugi izvještaji o pojedinim segmentima poslovanja, te mjesečni izvještaj o kamatnim stopama.

U Federaciji BiH sa 30.06.2014. godine, dozvolu za rad Agencije ima 13 MKO, od toga 12 MKF (neprofitne organizacije) i 1 MKD (profitna organizacija), koje poslovanje obavljaju putem 286 organizacionih dijelova. U mikro kreditnom sektoru sa 30.06.2014. godine bilo je zaposleno 1.338 radnika, što je za 65 radnika, ili 5% manje u odnosu na 31.12.2013. godine.

Bilansna suma MKO sa 30.06.2014. godine iznosila je 456,3 miliona KM, od čega se na MKF odnosilo 455,1 milion KM ili 99,7%, a na MKD 1,2 miliona KM ili 0,3% od ukupnog bilansa MKO. Bilansna suma MKO na kraju drugog kvartala 2014. godine bila je manja za 19,6 miliona KM ili 4% u odnosu na stanje sa 31.12.2013. godine. Ukupni bruto krediti MKO, kao najznačajnija stavka aktive MKO, sa 30.06.2014. godine iznosili su 392,6 miliona KM i čine 86% ukupne aktive MKO, te su manji za 1% u odnosu na kraj prethodne godine, dok su neto krediti iznosili 376,9 miliona KM i manji su za 4% u odnosu na stanje sa 31.12.2013. godine. Mikro kreditiranje je najvećim dijelom usmjereno na kreditiranje poljoprivrede (37%) i uslužnih djelatnosti (22%), te se većim dijelom odnosi na dugoročne kredite fizičkim licima. MKO su povećale efektivne kamatne stope na ukupne mikro kredite, pa su tako, na kraju drugog kvartala 2014. godine, prosječne ponderisane efektivne kamatne stope u mikro kreditnom sektoru na ukupne kredite iznosile 25,68%, te su u odnosu na četvrti kvartal 2013. godine, zabilježile rast od 0,39 procentnih poena.

U poređenju s krajem prethodne godine, sa 30.06.2014. godine, mikro kreditni portfolio bilježi pad od 1%, te iskazuje pogoršanje pokazatelja kvalitete aktivnog kreditnog portfolija iskazano povećanjem stope rezervi za kreditne gubitke sa 1,39%, koliko je iznosila na 31.12.2013. godine, na 4%. Nadalje, portfolio u riziku preko 30 dana kašnjenja također je povećan sa 1,50% na 4,52%. Ukupan rezultat sektora po pitanju rizičnosti portfolija nalazi se u okvirima standarda propisanog od Agencije, dok od 13 MKO, 3 MKF ne zadovoljavaju standard Agencije u pogledu rizičnosti portfolija koji mora biti ispod 5%. Portfolio u riziku preko jednog dana kašnjenja također bilježi pogoršanje, te je sa 2,96% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, povećan na 6,91%. Na nivou sektora, procenat otpisa sa 30.06.2014. godine iznosio je 2,25% i ovaj pokazatelj je, u odnosu na kraj prethodne godine, smanjen za 0,38 procentnih poena, te se nalazi u okviru standarda propisanog od Agencije, a četiri MKF ne zadovoljavaju standard Agencije u pogledu procenta otpisa kredita koji mora biti ispod 3%.

Osnovni izvor sredstava MKO su obaveze po uzetim kreditima koje su na dan 30.06.2014. godine iznosile 261,4 miliona KM ili 57% ukupne pasive MKO i manje su za 3% u odnosu na

stanje sa 31.12.2013. godine. Ukupni kapital MKO na dan 30.06.2014. godine iznosio je 170,5 miliona KM ili 38% ukupne pasive MKO koji je manji za 5% u odnosu na kraj prethodne godine, od čega je kapital MKF iznosio 170,1 milion KM ili 99,8%, a kapital jednog MKD 0,4 miliona KM ili 0,2%. Najznačajnije stavke kapitala MKF su višak prihoda nad rashodima u iznosu od 106,4 miliona KM koji čini 63% ukupnog kapitala MKF, zatim donirani kapital koji je iznosio 57,4 miliona KM ili 34% ukupnog kapitala MKF, dok jedno MKD nema doniranog kapitala. Osnovni kapital i ostale rezerve MKF iznosile su 6,3 miliona KM, odnosno 3% ukupnog kapitala MKF. Osnovni kapital jednog MKD iznosi 600 hiljada KM, a gubitak 175 hiljada KM.

U periodu 01.01. – 30.06.2014. godine, od ukupno 12 MKF, manjak prihoda nad rashodima imale su 4 MKF i to u ukupnom iznosu od 17.033 hiljade KM, dok je višak prihoda nad rashodima ostvarilo 8 MKF u ukupnom iznosu od 7.993 hiljade KM, što znači da su MKF sa 30.06.2014. godine poslovale s manjkom prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 9.040 hiljada KM. Od 4 MKF koje su u periodu 01.01.-30.06.2014. godine ostvarile manjak prihoda nad rashodima u iznosu od 17.033 hiljade KM, jedna od tri najveće MKF, u ovom periodu, ostvarila je manjak u iznosu od 16.939 hiljada KM, odnosno 99,4% ukupno ostvarenog manjka na nivou sektora, dok se na ostale tri MKF odnosi samo 94 hiljade ostvarenog manjka prihoda nad rashodima, odnosno 0,6%. Bez podataka ove MKF, koji su suprotni sektorskom trendu sa 30.06.2014. godine, i koji su u potpunosti destabilizirali mikrokreditno tržište, te utjecali na pogoršanje sektorskih rezultata i pokazatelja izvedbe, mikrokreditni sektor ostvaruje pozitivan rezultat u iznosu od 7.729 hiljada KM, što se pozitivno odražava i na pokazatelje izvedbe. U prvih šest mjeseci 2014. godine, jedno MKD je ostvarilo neto gubitak u iznosu od 170 hiljada KM. Prema tome, na nivou mikrokreditnog sektora u Federaciji BiH s krajem drugog kvartala 2014. godine, ostvaren je negativan finansijski rezultat u iznosu od 9.210 hiljada KM, što je za 16.715 hiljada KM manje u odnosu na isti period prethodne godine kada je sektor iskazivao pozitivan rezultat.

U obavljenim kontrolama mikrokreditnih organizacija utvrđeno je da većina posluje sukladno zakonskim i podzakonskim propisima, te ciljevima radi kojih su osnovane. Iako nivo aktive i bruto kreditnog portfelja opada, većina MKF je značajno unaprijedila poslovne prakse i procese, kao i interne kontrole, što se reflektira na poboljšanje kvalitete kreditnog portfelja. Uloženi su veliki naponi u poboljšanje procesa naplate kredita kod većine MKO koji se nalaze u vanbilansnoj evidenciji što utječe na finansijsku disciplinu klijenata, te rezultate poslovanja MKO. Ipak, pojedine MKF, značajna sredstva izdvajaju za različite marketinške kampanje u cilju promocije organa MKF kao i imidža MKF, zanemarujući strategije kojim bi zaustavili razgradnju institucije. Nažalost, budućnost nekolicine MKO, njenih uposlenih kao i drugih resursa, ovisi o štetnim korporativnim praksama pojedinih organa rukovođenja/upravljanja kojima je zbog uskraćenog povjerenja kreditora, onemogućen dotok novih kreditnih sredstava, potreban, kako ne bi bila ugrožena likvidnost institucija.

U pojedinim organizacijama, značajnog obima operacija i nivoa doniranih sredstava, kontrolama su uočene određene slabosti i nepravilnosti u radu koje su se uglavnom odnosile na nepridržavanje odredaba ZoMKO i provedbenih akata Agencije, specifično u pogledu upravljanja kreditnim i drugim rizicima, formiranja i održavanja rezervi za kreditne gubitke, a posebno u slučajevima ponovnog ugovaranja kredita. Ostale nepravilnosti odnosile su se na neadekvatnu uspostavu i vođenje vanbilansne evidencije, neadekvatan obračun dospjelih i nedospjelih kamata, neadekvatno iskazivanje i izvještavanje Agencije o iznosu doniranih sredstava, neiskazivanje efektivne kamatne stope u ugovorima o kreditu i prostorijama MKF, te propuštanje uspostave registra povezanih osoba i usvajanje politika MKO za poslovanje s povezanim osobama, slabosti u procedurama za obradu prigovora i žalbi klijenata i jemaca i

dr. Kontrolom jedne MKF utvrđeno je da se jedan dio transakcija koje ova MKF obavlja s pojedinim povezanim licima, smatraju nezakonitim kratkoročnim kreditiranjem povezanih lica, dok drugi dio transakcija s povezanim licima imaju karakter indirektno raspodjele viška prihoda nad rashodima, čime su prekršene odredbe Zakona o MKO, Zakona o udruženjima i fondacijama i podzakonskih akata Agencije.

Navedene nepravilnosti posljedično su utjecale na kršenje Odluke o ostalim općim uvjetima za poslovanje MKO u pogledu propisanih standarda Agencije za poslovanje MKO. Kontrolama je utvrđeno da se kod dvije MKF, u upravljanju imovinom MKF, organi istih ne pridržavaju principa poslovanja s pažnjom dobrog domaćina, odnosno pažnjom dobrog privrednika i stručnjaka, te da stvaraju visoke, nepotrebne i neopravdane troškove, kao i da obavljaju transakcije sa povezanim licima kojima se čini šteta po fondaciju, a korist direktno stječu povezana lica što je suprotno zakonskim odredbama kao i misiji osnivanja MKF.

U proteklom periodu, jedna MKF je bez suglasnosti Agencije imenovala vanjskog revizora, te nije u skladu s propisanim uvjetima obavila reviziju financijskih izvještaja za godinu koja je završila 31.12.2013., čime je prekršen član 18. Zakona o MKO, stoga je dostavljeni revizorski izvještaj proglasila nevažećim. Obzirom da je izvještaj nezavisnog revizora u skraćenom obliku objavljen u dnevnim novinama, čime su javnost i potencijalni korisnici revizorskih izvještaja dovedeni u zabludu, Agencija je, putem svoje web stranice, upozorila javnost o neprihvatanju obavljene revizije od strane revizora koji nije dobio potrebnu suglasnost.

Neusvajanje predloženih izmjena i dopuna ZoMKO, kojim bi sukladno Zaključku Vlade Federacije BiH, bile omogućene efikasnije korektivne mjere prema institucijama i organima koje krše ZoMKO i podzakonska akta Agencije, neminovno će voditi nanošenju štete doniranom kapitalu a posljedice će, nažalost, osjetiti cijeli mikrokreditni sistem kojeg čine klijenti, kreditori, kao i uposleni u MKO. Neusvajanje predloženih izmjena i dopuna ZoMKO pogoduje nekolicini pojedinaca koji sigurno utočište nalaze u trenutnim propisima koji nedovoljno sankcioniraju nanošenje štete imovini fondacije i doniranim sredstvima koji su od šireg značaja.

Posebne napomene: U pogledu izrade redovnih kvartalnih Informacija o mikrokreditnom sistemu Federacije Bosne i Hercegovine, Agencija koristi podatke koje dostavljaju MKO. Agencija kontrolama poslovanja MKO provjerava tačnost dostavljenih izvještaja. S tim u vezi, kod jedne MKO značajnog obima operacija, Agencija izražava rezervu u pogledu tačnosti izvještavanja. Dodatno, ova MKF nije postupila po nalogima Agencije, uslijed privremene mjere nadležnog suda.

II POSLOVNE PERFORMANSE MKO U FEDERACIJI BiH

1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA

1.1. Broj mikrokreditnih organizacija

U Federaciji BiH sa 30.06.2014. godine, dozvolu za rad Agencije ima 13 MKO, od toga 12 MKF (neprofitne organizacije) i 1 MKD (profitna organizacija), te 29 organizacionih dijelova MKD čije je sjedište u Republici Srpskoj. Sve MKF koje su dobile dozvolu za rad Agencije, izvršile su preregistraciju u skladu sa ZoMKO, odnosno nastale su promjenom oblika MKO osnovanih shodno Zakonu o mikrokreditnim organizacijama („Službene novine Federacije

BiH, broj: 24/00). Stoga, sve MKF zakonski su pravni slijednik imovine, prava i obaveza MKO osnovanih u skladu sa ZoMKO iz 2000. godine.

U Prilogu 2. nalaze se osnovni podaci o MKF i MKD koje sa 30.06.2014. godine imaju dozvolu za rad Agencije za obavljanje poslova davanja mikrokredita.

1.2. Organizacioni dijelovi

Na dan 30.06.2014. godine, u Registru mikrokreditnih organizacija i njihovih organizacionih dijelova, kojeg u skladu sa članom 13. ZoMKO, vodi Agencija, bilo je evidentirano ukupno 286 organizacionih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH, od čega u Federaciji BiH 189, Republici Srpskoj 94 i Distriktu Brčko 3. Ukupan broj organizacionih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH smanjen je za 24 organizaciona dijela, odnosno 8% u odnosu na kraj prethodne godine. Ukupno 153 organizaciona dijela MKO sa sjedištem u Federaciji BiH imaju ovlaštenja za dodjelu mikrokredita, stoga su upisani u nadležni registar.

U šest mjeseci 2014. godine, Agencija je izdala 7 suglasnosti za osnivanje organizacionih dijelova, 31 suglasnost za zatvaranje organizacionih dijelova MKO i 9 suglasnosti za promjenu adrese organizacionih dijelova. U prvih šest mjeseci 2014. godine, jedna MKF koja ima 14% učešća u bilansnoj sumi MKO, zatvorila je čak 25 organizacionih dijelova što predstavlja smanjenje od čak 54% u odnosu na broj organizacionih dijelova sa krajem prethodne godine.

Organizacione dijelove izvan Federacije BiH ima 8 MKO, a 3 MKO posluju isključivo preko svog sjedišta, odnosno nemaju otvorenih organizacionih dijelova ni u Federaciji BiH, ni u Republici Srpskoj. Agencija je dala dozvole za rad organizacionih dijelova jednog MKD koje ima sjedište u Republici Srpskoj, a koje u Federaciji BiH posluje putem 29 filijala i terenskih ureda.

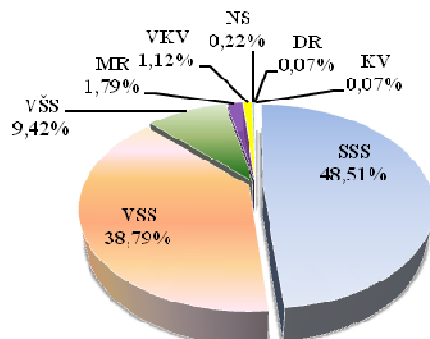
1.3. Kadrovi

Sa 30.06.2014. godine, mikrokreditni sektor zapošljava ukupno 1.338 radnika, što je za 65 radnika, ili 5% manje u odnosu na 31.12.2013. godine. Na ovaj pad zaposlenih na nivou sektora, najviše utjecaja imao je pad zaposlenih kod jedne od tri najveće MKO, koja je zabilježila pad zaposlenih od čak 37%, ili 70 zaposlenika u odnosu na kraj prethodne godine. MKF zapošljavaju 1.323 radnika ili 98,9%, a MKD 15 radnika ili 1,1%.

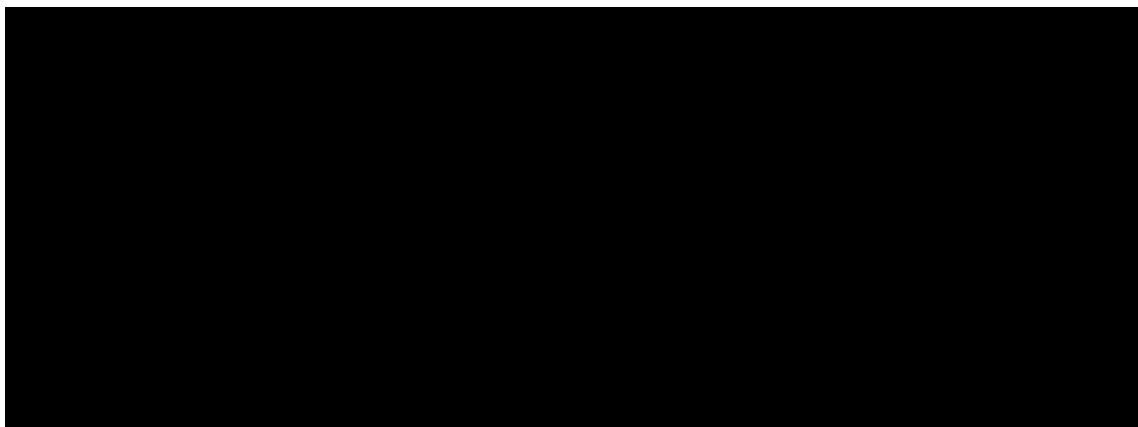
Tabela 1. Kvalifikaciona struktura zaposlenih										
Rb.	Kvalifikacija	31.12.2013.		Ukupno	Učešće (%)	30.06.2014.		Ukupno	Učešće (%)	Indeks
		MKF	MKD			MKF	MKD			
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8	9=(7+8)	10	11=9/5
1.	NS	3	0	3	0,21	3	0	3	0,22	100
2.	KV	1	0	1	0,07	1	0	1	0,07	100
3.	VKV	15	0	15	1,07	15	0	15	1,12	100
4.	SSS	707	2	709	50,53	645	4	649	48,51	92
5.	VŠS	138	1	139	9,91	124	2	126	9,42	91
6.	VSS	513	6	519	36,99	511	8	519	38,79	100
7.	MR	16	0	16	1,14	23	1	24	1,79	150
8.	DR	1	0	1	0,07	1	0	1	0,07	100
UKUPNO		1.394	9	1.403	100,00	1.323	15	1.338	100	95

U strukturi zaposlenih najveće je učešće SSS od 48,51%, VSS od 38,79% i VŠS od 9,42%. Procent učešća zaposlenih sa srednjom stručnom spremom u padu je za 8%, a sa višom stručnom spremom za 9%, dok je procenat zaposlenih magistara u porastu za čak 50%.

Grafikon 1. Kvalifikacijska struktura zaposlenih u MKO

Posmatrajući broj zaposlenih kroz godine rada MKO, najveći broj zaposlenih zabilježen je na kraju 2009. godine kada su MKO zapošljavale 1.790 radnika. MKO su sa 30.06.2014. godine zapošljavale 1.338 radnika, što predstavlja smanjenje od 25% u odnosu na kraj 2009. godine. Posmatrajući ova dva perioda, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveće smanjenje broja zaposlenih, za čak 48%, odnosno 42%.

2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA MKO

2.1. Bilans stanja

Bilansna suma MKO sa 30.06.2014. godine iznosi 456,3 miliona KM i za 19,6 miliona KM ili 4% je manja u odnosu na stanje sa 31.12.2013. godine. Rast bilansne sume u odnosu na kraj prethodne godine, bilježi 6 MKF i 1 MKD, dok su pad zabilježile 6 MKF.

Pad bilansne sume do 10% u odnosu na 31.12.2013. godine zabilježilo je su 5 MKF, dok je jedna od tri najveće MKF, za šest mjeseci, aktivu smanjila za čak 23,1 milion KM, te je zabilježila pad od čak 26% u odnosu na kraj prethodne godine, što je posljedično utjecalo i na pad aktive na nivou cijelog sektora. Bez podataka ove MKF, sektor bi bilježio blagi rast aktive.

Najveće učešće u ukupnom bilansu MKO ima šest MKF sa aktivom u iznosu od 415,2 miliona KM ili 91%.

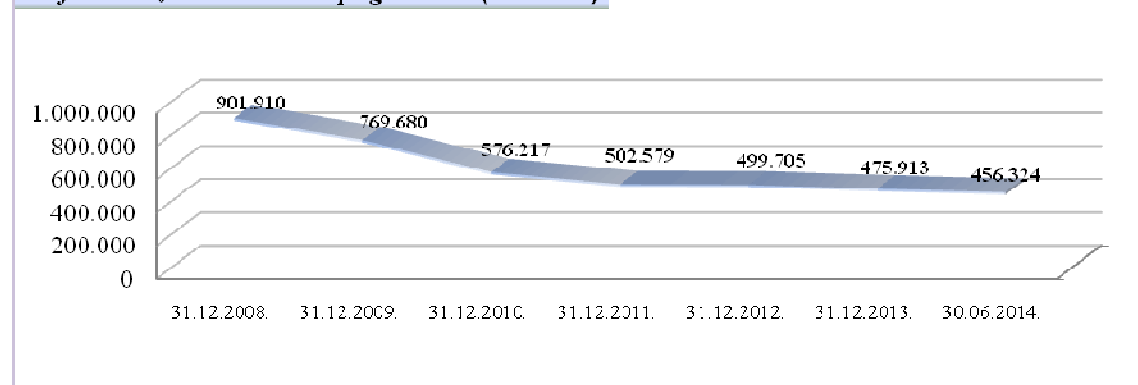
- 000 KM -

Tabela 2. Bilans stanja MKO

OPIS	31.12.2013. godine			30.06.2014. godine				Indeks	
	Stanje za MKF	Stanje za MKD	UKUPNO	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%		UKUPNO
1	2	4	6=(2+4)	7	8	9	10	11=(7+9)	12
AKTIVA									
1. Novčana sredstva	24.123	88	24.211	21.049	5	543	45	21.592	89
2. Plasmani bankama	4.054	0	4.054	3.373	1	0	0	3.373	83
3. Krediti	395.382	886	396.268	391.940		649		392.589	99
4. Rezer. za kred. gubitke	5.507	16	5.523	15.678		23		15.701	284
5. Neto krediti	389.875	870	390.745	376.262	82	626	51	376.888	96
6. Posl. pr. i ost. fik. aktiva	42.596	50	42.646	40.827	9	34	3	40.861	96
7. Dugoročne investicije	761	0	761	761	0	0	0	761	100
8. Ostala aktiva	14.018	28	14.046	14.378	3	19	1	14.397	102
9. Rezerve na ostale stavke aktive, osim kredita	549	1	550	1.546		2		1.548	281
UKUPNO AKTIVA	474.878	1.035	475.913	455.104	100	1.220	100	456.324	96
PASIVA									
10. Obav. po uzetim kred.	268.565	348	268.913	260.736	57	685	56	261.421	97
11. Ostale obaveze	27.201	92	27.293	24.276	5	110	9	24.386	89
12. Kapital	179.112	595	179.707	170.092	38	425	35	170.517	95
UKUPNO PASIVA	474.878	1.035	475.913	455.104	100	1.220	100	456.324	96
Vanbilansna evidencija	170.598	55	170.653	165.805		53		165.858	97

Posmatrajući bilansnu sumu MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos iste zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosila 902 miliona KM. Bilansna suma MKO na dan 30.06.2014. godine iznosila je 456,3 miliona KM, i manja je za čak 49% u odnosu na kraj 2008. godine. Posmatrajući ova dva perioda, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad bilansne sume, kod kojih je ista pala za čak 74%, odnosno 64%.

Grafikon 3. Iznos aktive MKO po godinama (u 000 KM)

U strukturi aktive MKO, novčana sredstva iznose 21,6 miliona KM ili 5% sa stopom pada od 11% u odnosu na 31.12.2013. godine i većinom se odnose na novčana sredstva MKF. Plasmani bankama iznose 3,4 miliona KM ili 1% i manji su za 17% u odnosu na kraj prethodne godine.

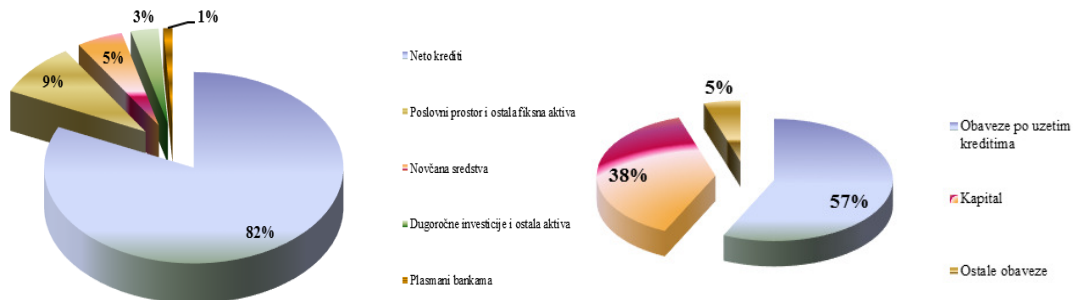
Neto krediti, odnosno bruto krediti umanjeni za rezervisanja za kreditne gubitke, iznose 376,9 miliona KM ili 82% ukupne aktive i manji su za 13,8 miliona KM ili 4% u odnosu na

31.12.2013. godine. Rast neto kredita u odnosu na kraj prethodne godine, zabilježilo je 8 MKF, dok su pad zabilježile 4 MKF i 1 MKD. U odnosu na 31.12.2013. godine, pad neto kredita do 10% zabilježile su 2 MKF, pad do 20% zabilježila je 1 MKF. Jedno MKD i jedna MKF zabilježile su pad neto kredita do 30% u odnosu na kraj prethodne godine. Jedna od tri najveće MKF, za šest mjeseci, neto kredite je smanjila za čak 18,5 miliona KM, te je zabilježila pad neto kredita od 26% u odnosu na kraj prethodne godine, što je posljedično utjecalo i na pad ove bilansne pozicije na nivou cijelog sektora.

Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva iznose 40,8 miliona KM ili 9% ukupne aktive i za 1,8 miliona KM ili 4%, ova bilansna pozicija je manja u odnosu na kraj prethodne godine. Procent fiksne aktive u odnosu na ukupnu aktivu (umanjenu za donirani kapital) na nivou sektora iznosi 10,24% što je neznatno iznad dozvoljenog iznosa (do 10%), a gledano pojedinačno, četiri MKF krše ovaj standard. Dugoročne investicije iskazuje samo jedna MKF u iznosu od 0,8 miliona KM, dok ostala aktiva (umanjena za rezervisanja na ostale stavke aktive osim kredita), iznosi 12,8 miliona KM koju čine obračunate kamate, avansi, aktivna vremenska razgraničenja i drugo. Ove dvije bilansne pozicije čine 3% ukupne aktive mikrokreditnog sektora. Procent ostale aktive na nivou sektora u odnosu na ukupnu aktivu iznosi 3,15%, a gledajući pojedinačno, kod svih MKO, ostala aktiva je ispod 10% u odnosu na ukupnu aktivu.

Grafikon 4. Struktura aktive i pasive MKO

U strukturi pasive MKO, obaveze po uzetim kreditima osnovni su izvor sredstava i iznose 261,4 miliona KM ili 57% ukupne pasive i manje su za 3% u odnosu na 31.12.2013. godine, te se gotovo u cijelosti odnose na obaveze MKF.

- 000 KM -

OPIS	31.12.2013. godine				30.06.2014. godine				Indeks
	MKF	MKD	UKUPNO	%	MKF	MKD	UKUPNO	%	
1	2	3	4=(2+3)	5	6	7	8=(6+7)	9	10=8/4
1. Obaveze po uzetim kratkoroč. kreditima	81.258	202	81.460	30	86.311	0	86.311	33	106
2. Obaveze po uzetim dugoroč. kreditima	187.307	146	187.453	70	174.425	685	175.110	67	93
UKUPNO	268.565	348	268.913	100	260.736	685	261.421	100	97

Od ukupnih obaveza po uzetim kreditima, dugoročni krediti (koje nemaju 2 MKF) iznose 175,1 milion KM ili 67% i manji su za 7% u odnosu na kraj prethodne godine. Od ukupnih obaveza po uzetim kreditima, kratkoročni krediti (koje nemaju 3 MKF i 1 MKD) iznose 86,3 miliona KM ili 33% i imaju stopu rasta od 6% u odnosu na kraj prethodne godine. Dvije MKF sa 30.06.2014. nisu imale obaveza po uzetim kreditima.

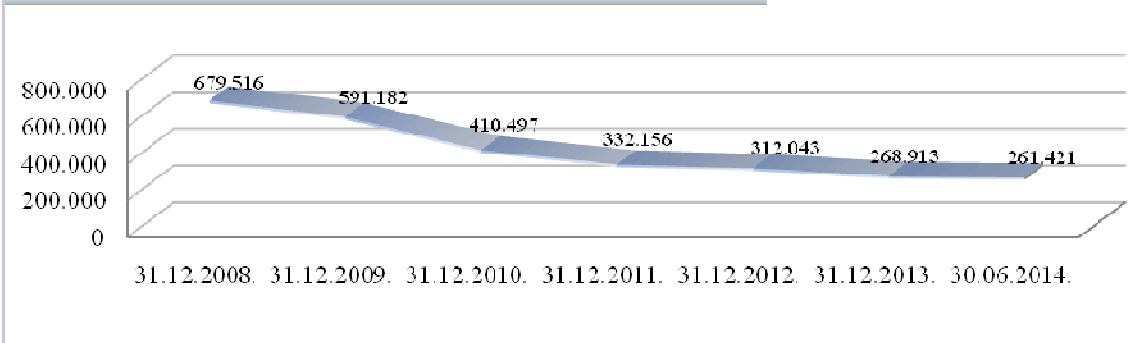
Obzirom da kreditori, kako domaće komercijalne banke, tako i razni međunarodni socijalno orijentirani komercijalni fondovi, generalno pokazuju visok stepen opreza i uzdržanost kod kreditiranja većeg broja MKO, mnoge MKO su uskraćene za sredstva kojim bi finansirale svoju mikrokreditnu aktivnost i ostvarile dovoljan prihod od redovnih operacija kojim bi pokrile svoje rashode. Dodatno uskraćivanje dugoročnih sredstava MKO i dospijeće kratkoročnih obaveza uz lošu naplatu kredita može dovesti do nelikvidnosti pojedinih MKO, čak i većeg obima operacija, što predstavlja jedan od značajnih rizika i izazova s kojim su suočeni organi upravljanja i rukovođenja.

Prema dostavljenim izvještajima o likvidnosti MKO sa stanjem na 30.06.2014. godine, održavanje likvidnosti kod jedne MKF, odnosno otplata tekućih obaveza uslijed otežanog novog zaduživanja, može znatno da utiče na poteškoće zadržavanja iznosa aktivnog kreditnog portfelja na približno istom nivou.

Podaci jedne MKF kod koje je pozicija likvidnosti na 31.03.2014. godine bila ugrožena na način da je bilo vrlo upitno vraćanje tekućih obaveza u narednom periodu po redovnom toku stvari, a kod koje je i došlo do blokade računa kod poslovnih banaka tokom II kvartala 2014. godine uslijed nemogućnosti izmirenja obaveza prema povjeriocima u značajnom iznosu, nepouzdana su buduća da su dostavljeni potpuno drugačiji podaci sa 30.06.2014. u odnosu na 31.03.2014. godine i iz kojih se ne može zaključiti da postoji rizik likvidnosti, dok je prema izvještaju o blokiranim računima u Registru transakcijskih računa Centralne banke BiH na 01.08.2014. godine ukupno 33 računa ove MKF blokirano kod poslovnih banaka u BiH, što implicira kontinuiranu nelikvidnost ove MKF. Ovo je još jedan od razloga zbog kojih Agencija izražava rezervu u pogledu tačnosti izvještavanja ove MKF koja značajno utiče pokazatelje mikrokreditnog sistema.

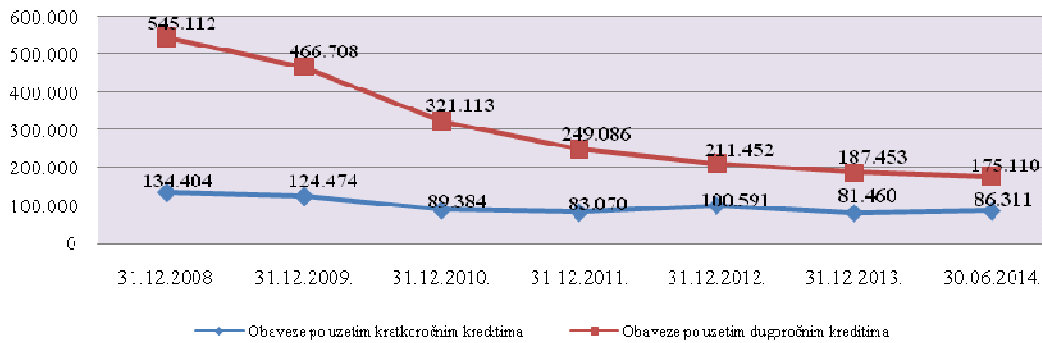
Posmatrajući iznos ukupnih obaveza MKO po uzetim kreditima kroz godine rada MKO, najveći iznos istih zabilježen je na kraju 2008. godine kada su iznosile 679,5 miliona KM. Ukupne obaveze MKO po uzetim kreditima na dan 30.06.2014. godine iznosile su 261,4 miliona KM, i manje su za čak 62% u odnosu na kraj 2008. godine. Posmatrajući ova dva perioda, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad iznosa ukupnih obaveza po uzetim kreditima, kod kojih su iste pale za čak 89%, odnosno 83%.

Grafikon 5. Iznos obaveza po uzetim kreditima po godinama (u 000 KM)

Kao što je vidljivo iz donjeg grafikona, pored toga što su ukupne obaveze po uzetim kreditima u odnosu na 2008. godinu, manje za 62%, odnosno 3% u odnosu na kraj prethodne godine, posmatrajući obaveze po uzetim kreditima po ročnosti, zabrinjava činjenica da su dugoročni krediti u odnosu na 2008. godinu u padu za čak 68%, te konstantno padaju, dok su kratkoročni krediti u odnosu na 2008. godinu manji za 36%, ali su u odnosu na 31.12.2013. godine zabilježili porast od 6%.

Grafikon 6. Obaveze po uzetim kratkoročnim i dugoročnim kreditima

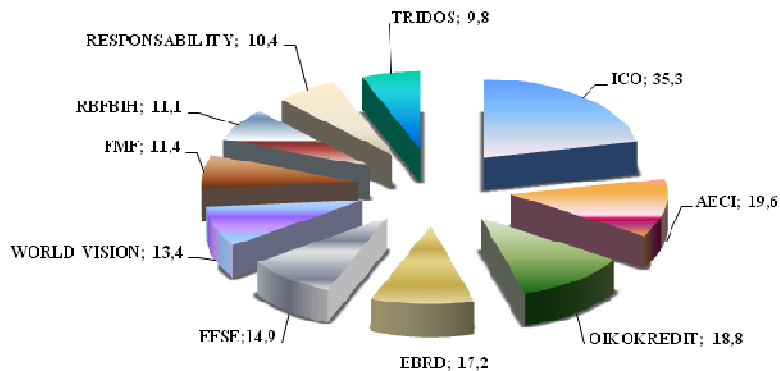

Deset najznačajnijih kreditora MKO na koje se odnosi 62% od ukupnih kreditnih obaveza su:

- 1) ICO - Instituto de Credito Oficial, Španjolska (35,3 miliona KM)
- 2) AECI – Agencija za međunarodnu saradnju Kraljevine Španije (19,6 miliona KM)
- 3) Oikokredit, Holandija (18,8 miliona KM)
- 4) EBRD – Evropska banka za obnovu i razvoj, Velika Britanija (17,2 miliona KM)
- 5) EFSE – Evropski fond za Jugoistočnu Evropu, Luksemburg (14,9 miliona KM)
- 6) World Vision International, SAD (13,4 miliona KM)
- 7) Federalno ministarstvo finansija, FBiH (11,4 miliona KM)
- 8) Razvojna banka Federacije BiH¹ (11,1 milion KM)
- 9) Responsibility SICAV, Švicarska (10,4 miliona KM)
- 10) Triodos-Doen, Holandija (9,8 miliona KM).

Jedna MKF kod prvog kreditora ima izloženost 45% što predstavlja visoku koncentraciju izvora sredstava.

Grafikon 7. Najznačajniji izvori sredstava MKO (u mil. KM)

Ostale obaveze iznose 24,4 miliona KM ili 5% ukupne pasive, a čine ih obaveze prema zaposlenim, dobavljačima, pasivna vremenska razgraničenja i drugo. Procent ostalih obaveza na nivou sektora u odnosu na ukupne obaveze iznosi 8,53%, a gledajući pojedinačno, ukupno šest MKF i jedno MKD ima procent ostalih obaveza veći od 10% u odnosu na ukupne obaveze.

¹ Sredstva su plasirana u okviru Projekta lokalnih inicijativa LIP I i LIP II koja su Odlukom Vlade Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 78/06 i 34/07) na upravljanje prenesena Razvojnoj banci Federacije BiH.

Vanbilansna evidencija na dan 30.06.2014. godine iznosi 165,8 miliona KM, koju čine otpisana kreditna potraživanja (165,5 miliona KM) i komisioni poslovi (0,3 miliona KM koje imaju tri MKF), a za 3% je manja od stanja sa 31.12.2013. godine.

2.2. Kapital

Ukupni kapital MKO na dan 30.06.2014. godine iznosi 170,5 miliona KM ili 38% ukupne pasive i manji je za 9,2 miliona KM ili 5% u odnosu na kraj 2013. godine. Kapital MKF iznosi 170,1 milion MKF ili 99,8%, a kapital jednog MKD 0,4 miliona KM ili 0,2%.

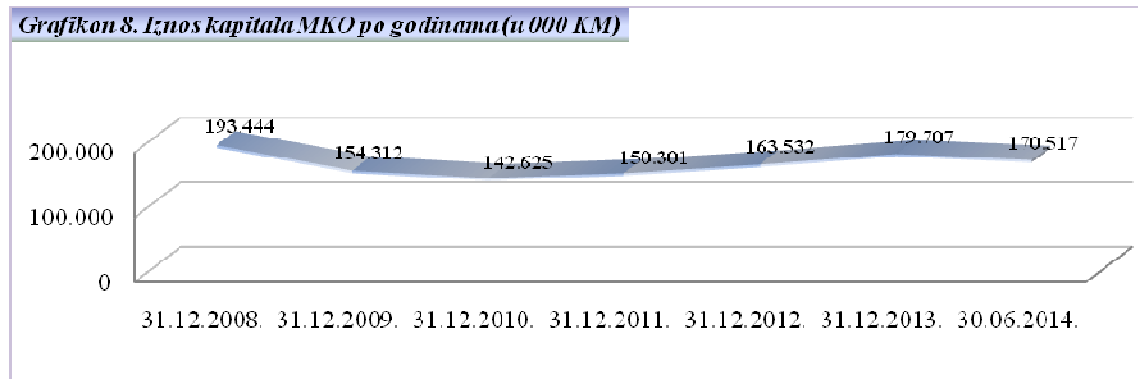
Ukupan kapital mikrokreditnog sektora (umanjen za donirani kapital) iznosi 24,79% ukupne aktive, a četiri MKF imaju procent iznosa kapitala (umanjenog za donirani kapital) u odnosu na ukupnu aktivu manji od dozvoljenog iznosa, odnosno manji od 10% ukupne aktive.

- 000 KM -

Tabela 4. Struktura kapitala MKO

OPIS	31.12.2013. godine					30.06.2014. godine					Indeks
	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	
1	2	3	4	5	6=2+4	7	8	9	10	11=7+9	12=11/6
Donirani kapital	49.640	28	0	0	49.640	57.399	34	0	0	57.399	116
Osnovni kapital	8.291	4	600	101	8.891	3.821	2	600	141	4.421	50
Višak/manjak prihoda nad rashodima	117.975	66	0	0	117.975	106.378	63	0	0	106.378	90
Emisiona ažia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Neraspoređena dobit	0	0	-106	-18	-106	0	0	-175	-41	-175	165
Zakonske rezerve	0	0	101	17	101	0	0	0	0	0	0
Ostale rezerve	3.206	2	0	0	3.206	2.494	1	0	0	2.494	78
UKUPNO KAPITAL	179.112	100	595	100	179.707	170.092	100	425	100	170.517	95

Posmatrajući iznos kapitala MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos istog zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosio 193,4 miliona KM. Ukupan kapital MKO na dan 30.06.2014. godine iznosio je 170,5 miliona KM, i manji je za 12% u odnosu na kraj 2008. godine. Posmatrajući ova dva perioda, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF zabilježile su najveći pad iznosa kapitala, kod kojih je isti pao za 72%, odnosno 56%.

U strukturi kapitala MKF najznačajniji je višak prihoda nad rashodima koji iznosi 106,4 miliona KM, te čini 63% ukupnog kapitala MKF i manji je za 11,6 miliona KM ili 10% u odnosu na kraj prethodne godine. Manjak prihoda nad rashodima za period od 01.01. do

30.06.2014. godine ostvarile su 4 MKF, a višak prihoda nad rashodima 8 MKF, dok je jedno MKD ostvarilo neto gubitak. Višak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja na dan 30.06.2014. godine ostvarilo je 5 MKF, dok je 7 MKF i 1 MKD ostvarilo manjak prihoda nad rashodima, odnosno gubitak od redovnog poslovanja. Od tih 7 MKF, tri ih je, zahvaljujući vanrednim prihodima koji su kod pojedinih MKF značajno veći od iznosa ostvarenog manjka prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja, na kraju drugog kvartala ostvarile pozitivan rezultat. Vanredni prihodi su direktan rezultat povećane naplate potraživanja po otpisanim kreditima.

Značajan izvor kapitala MKF čini donirani kapital koji iznosi 57,4 miliona KM ili 34% ukupnog kapitala MKF, dok jedno MKD nema doniranog kapitala. Iznos doniranog kapitala o kojem izvještavaju MKO, u odnosu na kraj prethodne godine, veći je za 7,7 miliona KM, odnosno 16%, i gotovo u cijelosti se odnosi na povećanje doniranog kapitala kod jedne MKF kod koje je kontrolom na licu mjesta utvrđeno da je o stanju istog pogrešno izvještavala Agenciju u prethodnim periodima. U skladu sa članom 11. Odluke o ostalim općim uvjetima za poslovanje mikrokreditne organizacije, MKO su dužne voditi evidenciju o doniranim sredstvima i tretirati ih kao donirani kapital o čijem stanju su dužne izvještavati Agenciju. Prema zvaničnim kvartalnim izvještajima koje dostavljaju Agenciji, 10 MKF iskazuje vrijednost doniranog kapitala u svojim izvještajima, te vodi evidenciju o stanju istog.

Osnovni kapital MKF na dan 30.06.2014. godine iznosi 3,8 miliona KM ili 2% ukupnog kapitala MKF. Ostale rezerve, koje se odnose na 2 MKF, iznose 2,5 miliona KM, ili 1% ukupnog kapitala MKF. Osnovni kapital jednog MKD iznosi 600 hiljada KM, a gubitak 175 hiljada KM.

2.3. Kreditni portfolio

Osnovna djelatnost MKO je mikrokreditiranje na koje se odnosi iznos od 392,6 miliona KM ili 86% ukupne aktive mikrokreditnog sektora. Nivo ukupnih kredita sektora zavisi od stanja kredita MKF na koje se odnosi 391,9 miliona KM ili 99,8% od ukupnih kredita, dok se na MKD odnosi 0,7 miliona KM ili 0,2% od ukupnih kredita. Neto krediti, koje čine ukupni krediti umanjani za rezerve za kreditne gubitke prikazani su u Tabeli 5.

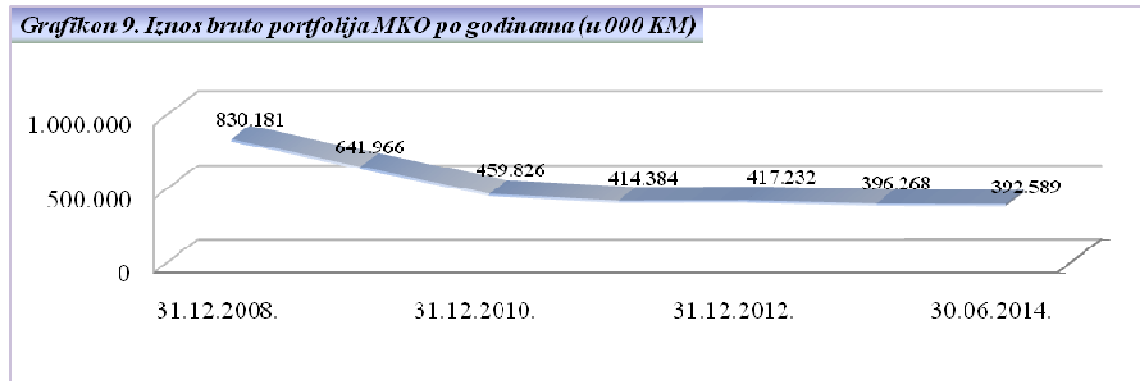
- 000 KM -

Tabela 5. Neto krediti								
Red. Broj	OPIS	31.12.2013. godine			30.06.2014. godine			Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Ukupno	
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8=(6+7)	9=8/5
1.	Kreditni	395.382	886	396.268	391.940	649	392.589	99
2.	Rezerve za kreditne gubitke	5.507	16	5.523	15.678	23	15.701	284
3.	Neto krediti (1.-2.)	389.875	870	390.745	376.262	626	376.888	96

Neto krediti iznose 376,9 miliona KM i za 4% su manji u odnosu na 31.12.2013. godine, dok su krediti na bruto osnovi također manji za 1% u odnosu na kraj prethodne godine.

Rezerve za kreditne gubitke iznose 15,7 miliona KM i veće su za 184% u odnosu na 31.12.2013. godine. Omjer rezervi za kreditne gubitke u odnosu na ukupan kreditni portfolio iznosi 4%, te u odnosu na omjer sa 31.12.2013. godine, bilježi pogoršanje od 2,61 procentnog poena. Jedna od tri najveće MKF, u odnosu na 31.12.2013. godine, povećala je rezerve za kreditne gubitke za 9,5 miliona KM, odnosno 553%, što se posljedično odrazilo na značajno

povećanje rezervi za kreditne gubitke na nivou sektora i na pogoršanje pokazatelja kvalitete portfolija.

Posmatrajući bruto portfolio MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos istog zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosio 830,2 miliona KM. Ukupan bruto portfolio na dan 30.06.2014. godine iznosio je 392,6 miliona KM, i isti je manji za 53% u odnosu na kraj 2008. godine. Posmatrajući ova dva perioda, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad bruto portfolija, kod kojih je isti pao za čak 78%, odnosno 72%.

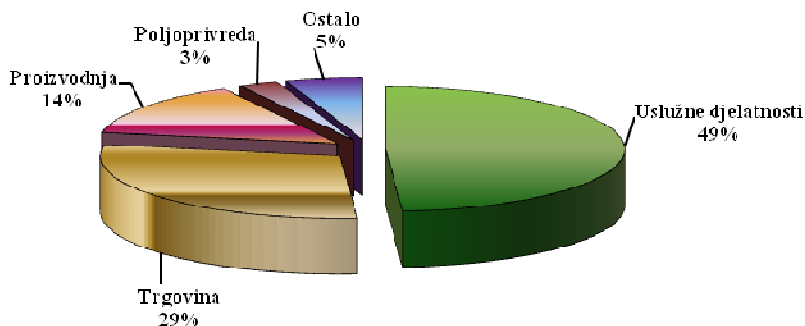
- 000 KM -

Tabela 6. Sektorska i ročna struktura mikrokredita MKO na dan 30.06.2014. godine

Red. Broj	Mikrokrediti	Kratkoročni krediti	Dugoročni krediti	Dospjela potraživanja	UKUPNO	%
1	2	3	4	5	6=(3+4+5)	7
1.	Pravnim licima					
a.)	Uslužne djelatnosti	751	3.288	28	4.067	49%
b.)	Trgovina	642	1.747	25	2.414	29%
c.)	Poljoprivreda	63	161	0	224	3%
d.)	Proizvodnja	332	762	10	1.104	14%
e.)	Ostalo	60	369	4	433	5%
	UKUPNO 1:	1.848	6.327	67	8.242	100%
2.	Fizičkim licima					
a.)	Uslužne djelatnosti	13.160	70.965	1.060	85.185	22%
b.)	Trgovina	9.950	27.725	734	38.409	10%
c.)	Poljoprivreda	14.627	127.706	1.288	143.621	37%
d.)	Proizvodnja	4.195	12.637	450	17.282	5%
e.)	Stambene potrebe	2.350	46.624	210	49.184	13%
f.)	Ostalo	17.361	32.807	498	50.666	13%
	UKUPNO 2:	61.643	318.464	4.240	384.347	100%
	UKUPNO (1+2):	63.491	324.791	4.307	392.589	

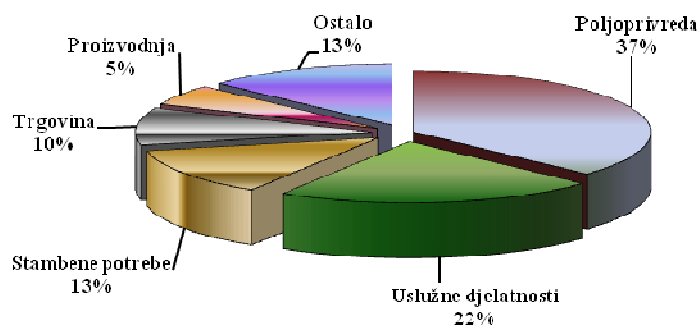
Od ukupnog iznosa mikrokredita, 8,2 miliona ili 2% plasirano je pravnim licima, a 384,4 miliona KM ili 98% plasirano je fizičkim licima. U ročnoj strukturi mikrokredita, na kratkoročne kredite, u koje se uključuju i dospjela potraživanja odnosi se 67,8 miliona KM ili 17 %, a na dugoročne kredite 324,8 miliona KM ili 83%. Sama dospjela potraživanja iznose 4,3 miliona KM ili 1% od ukupnih kredita i gotovo u cijelosti se odnose na kredite date fizičkim licima.

Grafikon 10. Sektorska struktura mikrokredita plasiranih pravnim licima

Prema granskoj strukturi, najveći iznos od ukupnog iznosa mikrokredita datih **pravnim licima**, plasiran je za uslužne djelatnosti i trgovinu – uslužne djelatnosti 4,1 milion KM ili 49%, odnosno trgovina 2,4 miliona KM ili 29%. Za proizvodnju je dato 1,1 milion KM ili 14% od ukupnog iznosa mikrokredita datih pravnim licima, dok je za poljoprivredu dato 0,2 miliona KM ili 3%, a za ostale namjene 0,4 miliona KM ili 5%.

Grafikon 11. Sektorska struktura mikrokredita plasiranih fizičkim licima

Što se tiče kredita datih **fizičkim licima**, 143,6 miliona KM ili 37% plasirano je za poljoprivredu, zatim 85,2 miliona KM ili 22% za uslužne djelatnosti, za stambene potrebe 49,2 miliona KM ili 13%, za trgovinu je plasirano 38,4 miliona KM ili 10%, za proizvodnju 17,3 miliona KM ili 5%, te za ostalo 50,7 miliona KM ili 13%.

- 000 KM -

Tabela 7. Sektorska struktura mikrokredita				
Mikrokrediti za:	31.12.2013.	30.06.2014.	Učešće	Indeks
Poljoprivreda	142.133	143.845	37%	101
Uslužne djelatnosti	93.750	89.252	22%	95
Ostale namjene	45.481	51.099	13%	112
Stambene potrebe	49.288	49.184	13%	100
Trgovina	45.028	40.823	10%	91
Proizvodnja	20.588	18.386	5%	89
UKUPNO	396.268	392.589	100%	99

Na osnovu analize granske strukture zaključuje se da je mikrokreditiranje najvećim dijelom usmjereno na kreditiranje poljoprivrede (37%) i uslužnih djelatnosti (22%), te se većim dijelom odnosi na dugoročne kredite fizičkim licima iz čega proističe da se krediti u najvećem broju slučajeva odobravaju licima koja nemaju pristup tradicionalnim izvorima finansiranja kako zbog rizičnosti posla kojeg obavljaju, tako i zbog nedostatka adekvatnih kolaterala. U odnosu na kraj prethodne godine, procent ukupnih kredita koji se daju po svim kreditnim proizvodima u padu su od 5% do 11%, osim kredita za stambene potrebe koji su na približno istom nivou i kredita za poljoprivredu i ostale namjene koji su u porastu za 1%, odnosno 12% u odnosu na kraj prethodne godine.

- 000 KM -

OPIS	31.12.2013.	30.06.2014.	Učešće	Indeks
Dugoročni mikrokrediti	325.426	324.791	83%	100
Kratkoročni mikrokrediti s dospjelim potraživanjima	70.842	67.798	17%	96
UKUPNO	396.268	392.589	100%	99

U pogledu ročnosti mikrokredita, dugoročni mikrokrediti su na približno istom nivou u odnosu na kraj prethodne godine, dok su kratkoročni mikrokrediti (uključujući i dospjela potraživanja) u padu za 4%.

Odlukom o visini i načinu formiranja i održavanja rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07), MKO su dužne sva kreditna sredstva i druga potraživanja raspoređivati u određene grupe primjenom kriterija broja dana kašnjenja u otplati na način da za svaku grupu izdvaja rezerve za kreditne i druge gubitke na teret troškova poslovanja. Osnovicu za obračun visine rezervi čini iznos neotplaćenog kredita, dospjele kamate i naknade i sve druge stavke kod kojih je MKO izložena riziku nemogućnosti naplate, odnosno poslovnog neuspjeha. Iznosi potraživanja razvrstanih u zadane grupe i obračunate rezerve po tim grupama sa stanjem na dan 30.06.2014. godine vide se iz Tabele 9.

- 000 KM -

Rb	Dani kašnjenja	Stope rezerve—sanja	Iznos kredita	Učešće (%)	Dospjela kamata		Iznos ostalih stavki aktive	Rezervisanja			Ukupna rezervisanja
					Stopa rezervisanja	Iznos kamate		Po kreditima	Po dospjelim kamatama	Po ostalim stavkama aktive	
1	2	3	4	5	6	7	8	9=(4x3)/100	10=(7x6)/100	11=(8x3)/100	12=(9+10+11)
1.	0	0%	365.447	93,09	0%	3	214	0	0	0	0
2.	1 - 15	2%	3.951	1,01	2%	66	0	79	1	0	80
3.	16 - 30	15%	5.430	1,38	100%	92	0	815	92	0	907
4.	31 - 60	50%	4.206	1,07	100%	126	0	2.103	126	0	2.229
5.	61 - 90	80%	4.231	1,08	100%	202	0	3.385	202	0	3.587
6.	91 - 180	100%	9.324	2,38	100%	1.124	0	9.319	1.127	0	10.446
UKUPNO			392.589	100		1.613	214	15.701	1.548	0	17.249
7.	Preko 180	Otpis	4.428		100%	1.392					

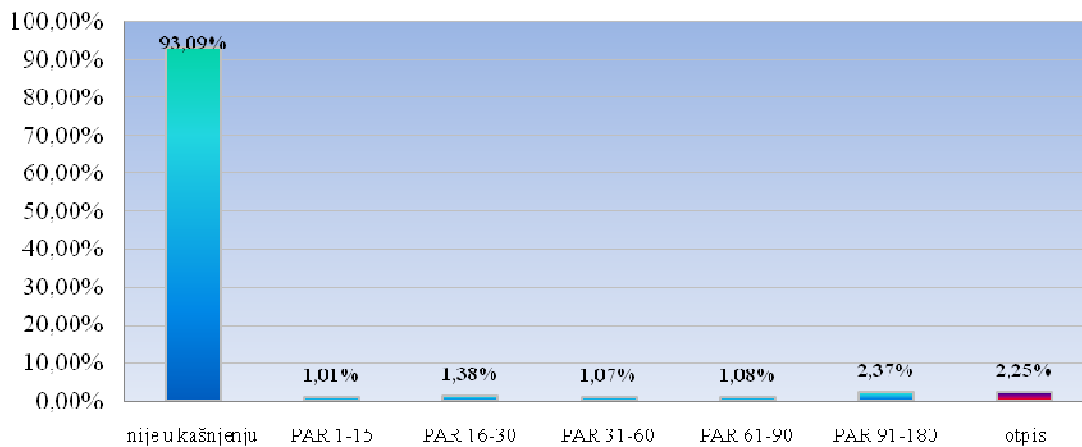
*U kolonama 9. i 10. u kategoriji dana u kašnjenju (91-180), uključena su dodatna rezervisanja jedne MKF za kredite koji su više puta reprogramirani, za koje je Agencija, svojim rješenjem, naložila dodatna rezerviranja po stopi od 100%, i umanjenje rezervi za kredite klijenata pogođenih elementarnim nepogodama – poplavama po stopi od 2%.

Kašnjenje u otplati duže od jednog dana imaju krediti u iznosu 27,1 milion KM. Stopa kredita u kašnjenju preko jednog dana sa stanjem na dan 30.06.2014. godine iznosila je 6,91% i bilježi pogoršanje u odnosu na kraj prethodne godine za 3,95 procentnih poena. Najveći iznos kredita ima kašnjenje u otplati od 91 do 180 dana (9,3 miliona KM ili 2,4% od ukupnih kredita). Ukupan iznos dospjelih kamata po aktivnim kreditima koji imaju kašnjenje u otplati duže od jednog dana iznosi 1,6 miliona KM. Ukupan iznos obračunatih rezervi po svim osnovama je 17,2 miliona KM i u odnosu na 31.12.2013. godine, veće su za 11,2 miliona KM, odnosno 184%. Analizom izvještaja MKO, utvrđeno je da jedna od tri najveće MKO ima 73% učešća u ukupnom iznosu rezervi.

U prvih šest mjeseci tekuće godine, otpis je iznosio 4,4 miliona KM po glavnici i 1,4 miliona KM po kamati.

Grafikon 12. Kvalitet portfolija MKO

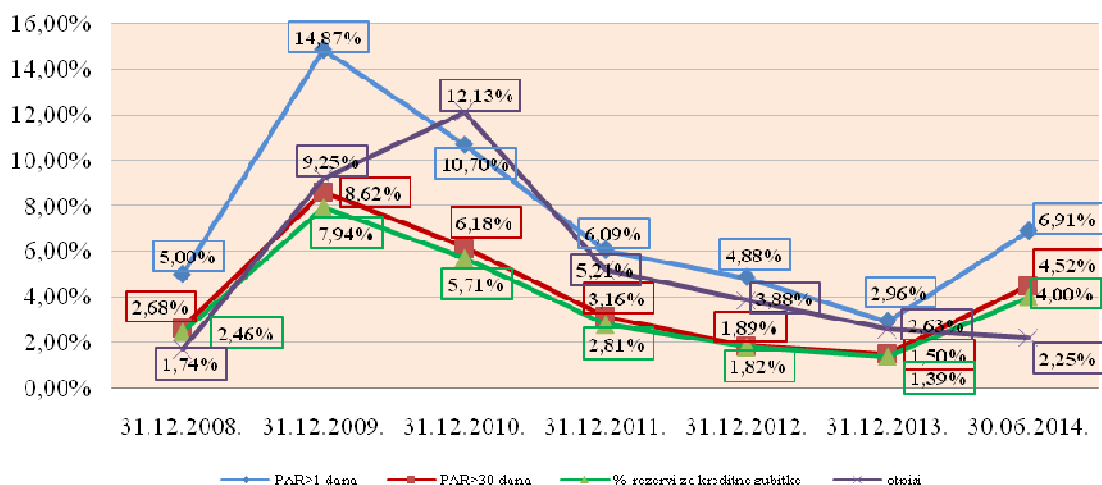

2.3.1. Ključni pokazatelji kvalitete kreditnog portfolija

U poređenju s krajem prethodne godine, sa 30.06.2014. godine, mikrokreditni portfolio bilježi pad od 1% (3,6 miliona KM), te iskazuje pogoršanje pokazatelja kvalitete aktivnog kreditnog portfolija. Većina MKO izložena je pritisku konkurencije kako od većih MKO tako i od banaka, te su mnoge manje MKO suočene s nedostatkom sredstava za finansiranje kreditnog portfolija.

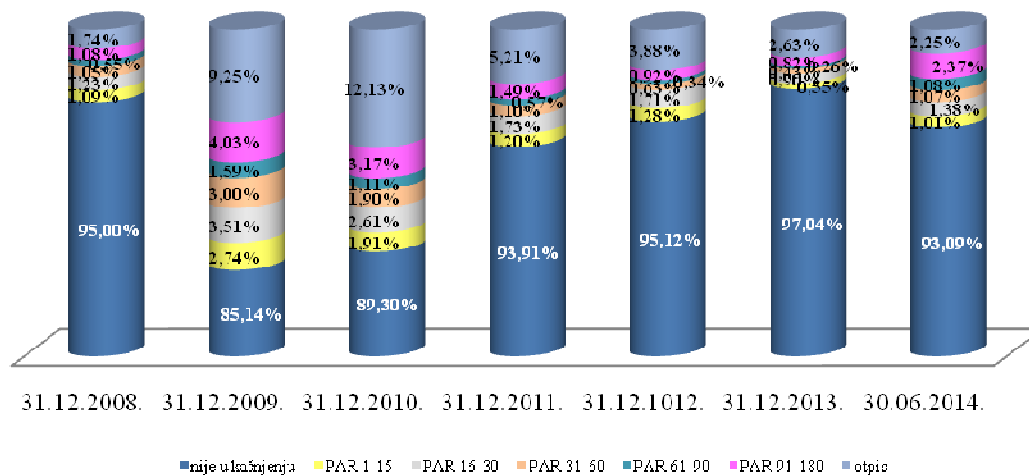
Pogoršanje pokazatelja kvalitete aktivnog portfolija iskazano je povećanjem stope rezervi za kreditne gubitke sa 1,39%, koliko je iznosila na 31.12.2013. godine, na čak 4%. Portfolio u riziku preko 30 dana kašnjenja također je povećan sa 1,50% na 4,52%. Ukupan rezultat sektora po pitanju rizičnosti portfolija nalazi se u okvirima standarda propisanog od Agencije, dok od 13 MKO, 3 MKF ne zadovoljavaju standard Agencije u pogledu rizičnosti portfolija koji mora biti ispod 5%. Kod jedne od tri najveće MKF, krediti u kašnjenju preko 30 dana iznose čak 20,37% ukupnih bruto kredita. Portfolio u riziku preko jednog dana kašnjenja, također bilježi pogoršanje, te je sa 2,96% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, povećan na 6,91%.

Grafikon 13. Pokazatelji kvaliteta aktivnog portfolija MKO

U pogledu pokazatelja kvalitete kreditnog portfelja i drugih rezultata poslovanja MKF, Agencija izražava rezervu u ispravnost podataka jedne od tri najveće MKF koja ima preko 14% tržišnog učešća, a koja nije, obzirom na privremenu mjeru nadležnog suda, u predviđenim rokovima, postupila po nalogima Agencije u pogledu značajnog iznosa naloženih dodatnih rezervi. Stoga izvještaji ove MKF nisu usklađeni s propisima Agencije.

Grafikon 14. Klasifikacija bruto portfolija MKO po godinama

U toku prvih šest mjeseci 2014. godine, MKO su otpisale 3.371 kreditnu partiju (3.341 otpisana kreditna partija odnosi se na fizičke osobe, a 30 na pravne osobe) u ukupnom iznosu od 5,8 miliona KM, od čega se 4,4 miliona KM odnosi na otpisanu glavnice. Čak 59% otpisanih kreditnih partija i 51% iznosa otpisane glavnice od ukupnog broja otpisanih kreditnih partija i ukupnog iznosa otpisane glavnice u prvih šest mjeseci 2014. godine, odnosi se na jednu od tri najveće MKF u Federaciji BiH, čijom je kontrolom poslovanja, Agencija utvrdila brojne nepravilnosti u radu, posebno po pitanju otpisanih kredita.

Na nivou sektora, procenat otpisa sa 30.06.2014. godine iznosio je 2,25% i ovaj pokazatelj je, u odnosu na kraj prethodne godine, smanjen za 0,38 procentnih poena, te se nalazi u okviru

standarda propisanog od Agencije. Četiri MKF ne zadovoljavaju standard Agencije u pogledu procenta otpisa kredita koji mora biti ispod 3%.

Mikrokreditne organizacije nastavile su ulagati napore u naplatu potraživanja po otpisanim kreditima, pa su tako u prvih šest mjeseci 2014. godine, naplatile 5,2 miliona KM otpisane glavnice (više nego što su u istom periodu otpisale glavnice) i 0,6 miliona KM otpisane kamate, dok su u istom izvještajnom periodu dvije MKF trajno otpisale ukupno 105 hiljada KM glavnice i 16 hiljada KM kamate.

Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima koja se nalaze u vanbilansnoj evidenciji sa 30.06.2014. godine iznose 165,5 miliona KM i manja su za 3% u odnosu na kraj prethodne godine. Dvije MKF imaju 73,9 miliona KM ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima, što čini 45% od ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima na nivou sektora.

- 000 KM -

Tabela 10. Potraživanja po otpisanoj glavnici i kamati

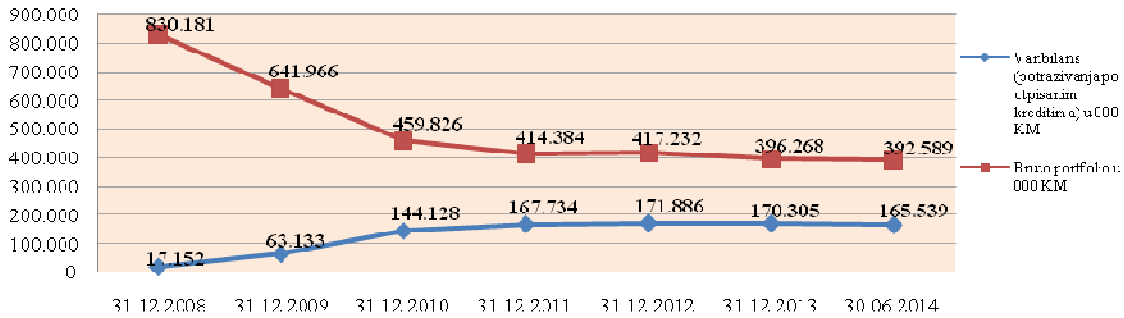
OPIS	FIZIČKA LICA		PRAVNA LICA		UKUPNO	
	Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata
1	2	3	4	5	6	7
Početno stanje na datum 01.01.2014.	139.599	21.942	2.726	295	142.325	22.237
Promjene u 2014. godini:						
Novi otpis u tekućoj godini	4.330	1.383	98	9	4.428	1.392
<i>otpis u periodu 01.01.-31.03.</i>	2.437	907	35	4	2.472	911
<i>otpis u periodu 01.04.-30.06.</i>	1.893	476	63	5	1.956	481
<i>otpis u periodu 01.07.-31.12.</i>	0	0	0	0	0	0
<i>otpis u periodu 01.10.-31.12.</i>	0	0	0	0	0	0
Naplaćeno u tekućoj godini	5.096	558	73	8	5.169	566
<i>naplata otpisa u periodu 01.01.-31.03.</i>	2.583	294	37	4	2.620	298
<i>naplata otpisa u periodu 01.04.-30.06.</i>	2.513	264	36	4	2.549	268
<i>naplata otpisa u periodu 01.07.-31.12.</i>	0	0	0	0	0	0
<i>naplata otpisa u periodu 01.10.-31.12.</i>	0	0	0	0	0	0
Trajni otpis u tekućoj godini	105	16	0	0	105	16
<i>trajni otpis u periodu 01.01.-31.03.</i>	73	8	0	0	73	8
<i>trajni otpis u periodu 01.04.-30.06.</i>	32	8	0	0	32	8
<i>trajni otpis u periodu 01.07.-31.12.</i>	0	0	0	0	0	0
<i>trajni otpis u periodu 01.10.-31.12.</i>	0	0	0	0	0	0
Saldo na datum 30.06.2014.	138.728	22.751	2.751	296	141.479	23.047

* Napomena: Podaci u Tabeli 10. razlikuju se od ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima prikazanih u vanbilansnoj evidenciji za iznos od 1 milion KM koji se odnosi na sudske troškove, zatezne i procesne kamate te dio vansudskih nagodbi kod dvije MKF.

U odnosu na 2008. godinu, bruto portfolio MKO manji je za 53%, dok su potraživanja po otpisanim kreditima veća za skoro 10 puta, i sa 30.06.2014. godine čine 42% ukupnog kreditnog portfolija. Postoje značajna odstupanja u kvalitetu portfolija između različitih MKO, koja su evidentna iz podatka da četiri MKF imaju preko 70% ukupno otpisanih kredita u odnosu na ukupni bruto portfolio (kod jedne MKF ukupan iznos potraživanja po otpisanim kreditima, koji se nalaze u vanbilansu za 2,4% je veći od iznosa ukupnih bruto kredita), što je

direktna posljedica kreditne ekspanzije u prošlosti. Jedna MKF i jedno MKD iskazali su ukupne otpise ispod 10% ukupnog bruto portfolija.

Grafikon 15. Potraživanja po otpisanim kreditima i bruto portfolio MKO

Po pitanju obaveze pokretanja sudskih sporova za naplatu otpisanih potraživanja koja su dospjela, a nisu naplaćena preko 180 dana, kontrolom na licu mjesta u jednoj MKF koja ima značajno tržišno učešće, utvrđeno je da ista ima preko 10.000 neutuženih kreditnih partija u ukupnom iznosu od preko 15 miliona KM, što je suprotno članu 3. stav 3. Odluke o visini i načinu formiranja i održavanja rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija. Obzirom da ova MKF cjelokupne novčane transakcije vezane za isplatu i naplatu kredita vrši u gotovini, izbjegavanjem pokretanja sudskih sporova za ove slučajeve, ostavljen je prostor za nezakonito postupanje sa naplatom otpisanih potraživanja i druge zloupotrebe.

2.3.2. Otplata kredita sa instrumentom osiguranja jamstvom

Posljedice globalne ekonomske krize na finansijski sektor, neadekvatne kreditne politike i slabosti internih kontrola MKO, te opća prezaduženost korisnika mikrokredita, utjecale su na proces kreditiranja i kvalitetu kreditnog portfolija. Aktiviranje instrumenata osiguranja u slučaju osiguranja kredita jamstvom nastaje kao rezultat nenaplativih potraživanja po kreditima iz ranijih perioda, ili uslijed nemogućnosti servisiranja dospjelih kreditnih obaveza od strane klijenata. S ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koje se otplaćuje putem jemstva, Agencija je od 31.12.2009. godine propisala novi izvještajni obrazac OKJ.

Prema izvještajima otplate kredita kod MKO sa instrumentom osiguranja jamstvom u Federaciji BiH sa 30.06.2014. godine, 2.078 jemaca otplatilo je 3,1 milion KM od ukupno odobrenih kredita koji se otplaćuju putem ovog instrumenta osiguranja u iznosu od 13,3 miliona KM (1.836 kreditnih partija), što je za 284 jemca ili 12% manje jemaca koji otplaćuju kredite u poređenju sa 31.12.2013. godine (3,6 miliona KM, otplatilo je 2.362 jemca, dok je iznos ukupno odobrenih kredita koje otplaćuju jemci bio 14 miliona KM – 2.012 kreditnih partija). Jedna MKF ima 86% učešća u ukupnom iznosu otplate na teret jemca. Prosječan iznos kredita koji je otplaćen ili se otplaćuje jamstvom na dan 30.06.2014. godine iznosio je 1.519 KM.

Od ukupnog broja kreditnih partija, 1,07% kreditnih partija odnosi se na kredite sa jamstvom, i u odnosu na kraj 2013. godine, učešće kreditnih partija sa jamstvom u ukupnom broju kreditnih partija u opadanju je za 0,04 procentna poena. Kod dvije MKF zabilježeno je najveće učešće kreditnih partija sa jamstvom u odnosu na ukupan broj kreditnih partija (2,88% i 2,45%). Stanje preostalog duga po kreditima sa jamstvom sa 30.06.2014. godine

iznosilo je 4,9 miliona KM, što čini 1,25% bruto kredita MKO i u odnosu na 31.12.2013. godine, udio preostalog duga u bruto portfoliju veći je za 0,21 procentni poen. (31.12.2013. godine stanje preostalog duga po kreditima sa jamstvom, iznosilo je: 4,1 milion KM u odnosu na 396,4 miliona KM bruto portfolija, što predstavlja 1,04% bruto kredita MKO).

2.4. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite

Efektivna kamatna stopa na mikrokredite je ukupna cijena tih kredita, a obračunava se i iskazuje u skladu sa Odlukom o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite – Prečišćeni tekst („Službene novine Federacije BiH“, broj: 48/12). U obračun efektivne kamatne stope uključuju se podaci o visini nominalne kamatne stope na kredite, iznosu naknada i provizija koje MKO izračunavaju klijentu u postupku odobravanja kredita i iznos naknada i provizija poznatih na dan izračuna, koje MKO izračunava klijentu tokom realizovanja ugovora o kreditu.

Tabela 11. Prosječne ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite za II kvartal 2014. godine – po proizvodima				
Rb.	OPIS	Ukupan iznos isplata mikrokredita u II kvartalu 2014. godine (u 000 KM)	Ponderisana nominalna kamatna stopa (prosječna)	Ponderisana efektivna kamatna stopa (prosječna)
1.	Kratkoročni mikrokrediti za:	15.828	21,74%	30,05%
1.1.	Uslužne djelatnosti	2.931	24,24%	32,25%
1.2.	Trgovinu	1.357	22,53%	29,76%
1.3.	Poljoprivredu	3.142	22,43%	29,55%
1.4.	Proizvodnju	347	22,70%	28,52%
1.5.	Stambene potrebe	1.305	21,41%	27,88%
1.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	503	16,16%	39,45%
1.7.	Ostalo	6.243	20,50%	29,11%
2.	Dugoročni mikrokrediti za:	67.605	20,90%	24,65%
2.1.	Uslužne djelatnosti	13.798	21,30%	25,21%
2.2.	Trgovinu	4.983	20,57%	24,26%
2.3.	Poljoprivredu	24.151	19,44%	22,88%
2.4.	Proizvodnju	1.350	21,07%	25,25%
2.5.	Stambene potrebe	11.309	20,96%	24,17%
2.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	807	23,27%	33,09%
2.7.	Ostalo	11.207	23,40%	27,72%
UKUPNO		83.433	21,06%	25,68%

Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope računaju se na novoodobrene kredite u izvještajnom mjesecu.

U skladu s mjesečnim izvještajima o ponderisanim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama po kreditima, u drugom kvartalu 2014. godine, MKO su plasirale mikrokredite u ukupnom iznosu od 83,4 miliona KM što je za 17,1 milion, odnosno 17% manje u odnosu na iznos mikrokredita plasiranih u istom periodu prethodne godine, što je većinom rezultat smanjenog plasmana mikrokredita jedne od tri najveće MKF u Federaciji BiH. Sa stanjem na

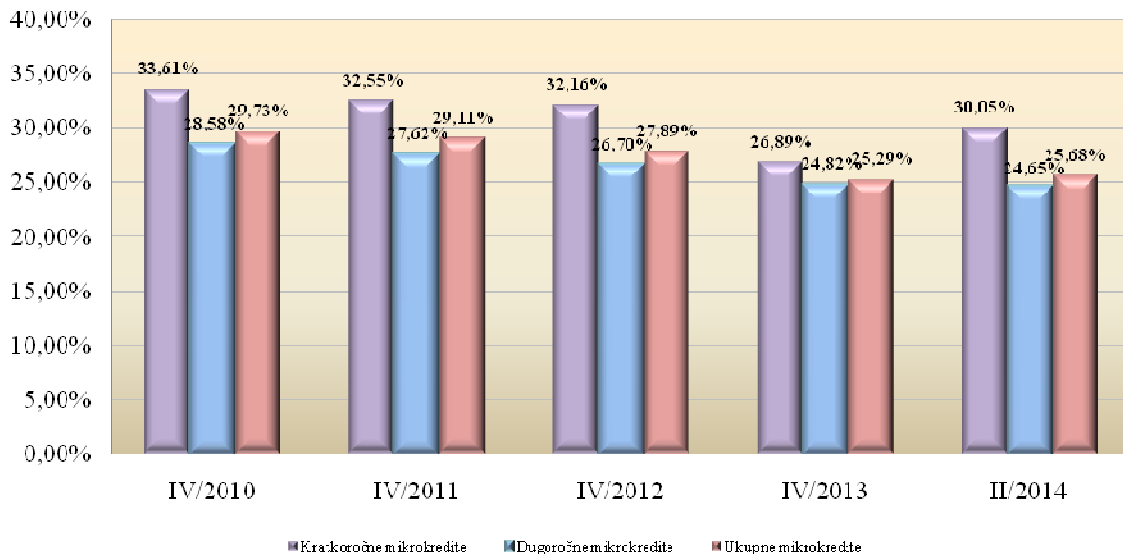
30.06.2014. godine, MKO su imale 171.607 aktivnih kreditnih partija, što je za 10.138 kreditnih partija, odnosno 6% manje u odnosu na kraj prethodne godine. Prosječan iznos mikrokredita na nivou sektora, na 30.06.2014. godine, je 2.288 KM, što je prosjek i MKF (31.12.2013. godine – 2.180 KM), dok je prosječan iznos mikrokredita u MKD 2.067 KM.

Za kratkoročne kredite, prosječna ponderisana nominalna kamatna stopa kreće se u rasponu od 16,16% za nenamjenske kredite do 24,24% za uslužne djelatnosti, a efektivna kamatna stopa u rasponu 27,88% za stambene kredite do 39,45% za nenamjenske kredite. Prosječna ponderisana nominalna kamatna stopa na dugoročne kredite kreće se u rasponu 19,44% za poljoprivredu do 23,40% za ostale kredite, a efektivna kamatna stopa u rasponu od 22,88% za poljoprivredu do 33,09% za nenamjenske kredite. Analizirajući efektivne kamatne stope MKO po kreditnim proizvodima zaključuje se da su najjeftiniji krediti plasirani za poljoprivredu, dok su najskuplji nenamjenski, tj. krediti za osnovne potrebe.

Prosječne ponderisane efektivne kamatne stope na kratkoročne, dugoročne i ukupne mikrokredite u Federaciji BiH po kvartalima prikazane su u Tabeli 12.

PROSJEČNA PONDERISANA EKS na:	IV/2010	IV/2011	IV/2012	IV/2013	II/2014
Kratkoročne mikrokredite	33,61%	32,55%	32,16%	26,89%	30,05%
Dugoročne mikrokredite	28,58%	27,62%	26,70%	24,82%	24,65%
Ukupne mikrokredite	29,73%	29,11%	27,89%	25,29%	25,68%

Grafikon 16. Prosječne ponderisane EKS na mikrokredite (u %)

Mikrokreditne organizacije su povećale efektivne kamatne stope na ukupne mikrokredite, pa su tako, na kraju drugog kvartala 2014. godine, prosječne ponderisane efektivne kamatne stope u mikrokreditnom sektoru na ukupne kredite iznosile 25,68%, te su u odnosu na četvrti kvartal 2013. godine, zabilježile rast od 0,39 procentnih poena. Posmatrajući isti period, prosječne ponderisane efektivne kamatne stope na kratkoročne kredite iznosile su 30,05%, te su zabilježile rast od čak 3,16 procentnih poena. Prosječne ponderisane efektivne kamatne

stope na dugoročne kredite na kraju drugog kvartala 2014. godine, iznosile 24,65%, te su u padu za 0,17 procentnih poena u odnosu na četvrti kvartal prethodne godine. U cilju smanjenja kamatnih stopa na mikrokredite, a u kontekstu zaštite potrošača-klijenta mikrokreditnih organizacija, te ispunjenja misije mikrokreditiranja, Agencija u kontrolama posebno cijeni i kontrolira sve vrste troškova poslovanja MKO koji imaju značajnog utjecaja na formiranje kamatnih stopa, te ocjenjuje njihovu neophodnost, shodno čemu izdaje adekvatne naloge. Fokus kontrola Agencije, i u narednom periodu, biti će na kontroli troškova MKO, njihovoj opravdanosti i svrsishodnosti, s ciljem smanjenja kamatnih stopa na mikrokredite koje plasiraju MKO iz Federacije BiH.

2.5. Bilans uspjeha

Struktura bilansa uspjeha mikrokreditnog sektora Federacije BiH je prikazana u Tabeli 13.

- 000 KM -

Tabela 13. Bilans uspjeha MKO										
Red. broj	OPIS	Za period 01.01. - 30.06.2013. g.				Za period 01.01. - 30.06.2014. g.				Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	1	2	3=(1+2)	4	5	6	7=(5+6)	8	9=(7/3)
1.	PRIHODI									
1.1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	42.593	163	42.756	87	34.912	88	35.000	88	82
1.2.	Operativni prihodi	6.160	28	6.188	13	4.744	12	4.756	12	77
2.	UKUPNI PRIHODI (1.1.+1.2.)	48.753	191	48.944	100	39.656	100	39.756	100	81
3.	RASHODI									
3.1.	Rashodi po kamatama i slični rashodi	8.569	39	8.608	18	7.382	21	7.403	13	86
3.2.	Operativni rashodi	33.810	159	33.969	71	31.408	239	31.647	58	93
3.3.	Trošk. rezer. za kred. i dr. gubitke	5.307	18	5.325	11	15.766	10	15.776	29	296
4.	UKUPNI RASHODI (3.1.+3.2.+3.3.)	47.686	216	47.902	100	54.556	270	54.826	100	114
5.	VANREDNI PRIHODI	7.271	2	7.273		6.404	4	6.408		88
6.	VANREDNI RASHODI	810	0	810		544	4	548		68
7.	UKUPNO PRIHODI -RASHODI (2+5-4-6)	7.528	-23	7.505		-9.040	-170	-9.210		-123
8.	VIŠAK/MANJAK PRIHODA NAD RASHODIMA	7.528		7.528		-9.040		-9.040		-120
9.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA		-23	-23			-170	-170		
10.	POREZI		0	0			0	0		
11.	NETO DOBIT/GUBITAK		-23	-23			-170	-170		
12.	UKUPAN FIN. REZULTAT			7.505				-9.210		

Ukupni prihodi MKO za period 01.01. - 30.06.2014. godine iznose 39,7 miliona KM, koji se gotovo u cijelosti odnose na prihode MKF. U odnosu na isti period prethodne godine, ukupni prihodi su manji za 9,2 miliona KM ili 19%. Najveći dio prihoda, odnosi se na prihode od kamata koji iznose 35 miliona KM ili 88% ukupnih prihoda i u odnosu na isti period prethodne godine, manji su za 7,7 miliona KM ili 18%, dok operativni prihodi iznose 4,7 miliona KM ili 12% ukupnih prihoda i u odnosu na isti period prethodne godine, manji su za 1,4 miliona KM, odnosno za 23%.

Ukupni rashodi iznose 54,8 miliona KM od kojih se 54,5 miliona ili 99,5% odnosi na rashode MKF, a 0,3 miliona KM ili 0,5% na rashode jednog MKD. U odnosu na isti period prethodne godine ukupni rashodi su veći za 6,9 miliona KM ili 14%. U strukturi rashoda, 7,4 miliona KM ili 13% od ukupnih rashoda odnosi se na rashode po kamatama na uzete kredite i ostale slične rashode i u odnosu na isti period prethodne godine manji su za 1,2 miliona KM ili 14%. Operativni rashodi iznose 31,6 miliona KM ili 58% ukupnih rashoda i u odnosu na isti period prethodne godine, manji su za 2,3 miliona KM ili 7%. Operativni rashodi sastoje se od troškova plaća i doprinosa u iznosu od 19,3 miliona KM (01.01.-30.06.2013.: 19,7 miliona KM), troškova poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija u iznosu od 6,8 miliona KM (01.01.-30.06.2013.: 6,8 miliona KM), te ostalih operativnih troškova u iznosu od 5,5 miliona KM (01.01.-30.06.2013.: 6,1 milion KM). Troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke iznose 15,8 miliona KM ili 29% od ukupnih rashoda i u odnosu na isti period prethodne godine, veći su za 10,4 miliona KM ili 196%. Čak 81% od ukupnog iznosa troškova rezerviranja za kreditne i druge gubitke u prvih šest mjeseci, odnosi se na jednu od tri najveće MKF u Federaciji BiH.

Troškovi plaća i doprinosa ostvareni u periodu 01.01.-30.06.2014. godine manji su za 2% u odnosu na isti period prethodne godine. Prema izvještajima MKO, prosječna mjesečna neto plata zaposlenika MKO na dan 30.06.2014. godine, iznosila je 1.101 KM, a prosječni mjesečni neto iznos nagrada, stimulacija i bonusa 50 KM, iz čega proizilazi da je, u mikrokreditnom sektoru, prosječna mjesečna neto plata sa bonusima iznosila 1.151 KM. Na dan 30.06.2014. godine, prosječne mjesečne neto plate višeg menadžmenta u mikrokreditnom sektoru iznosile su 3.931 KM, dok su prosječne mjesečne neto naknade isplaćene članovima upravnih odbora u MKO iznosile 421 KM, a članovima odbora za reviziju 432 KM. Na ovaj izvještajni datum, prosječne mjesečne neto plate srednjeg i nižeg menadžmenta u MKO iznosile su 1.890 KM, kreditnih službenika 900 KM, te administracije i ostalog osoblja 969 KM. Kod jedne MKF, prosječna mjesečna neto plata višeg menadžmenta veća je za 2 puta u odnosu na sektorski prosjek. Prosječna mjesečna naknada isplaćena članovima organa upravljanja, kod jedne MKF, skoro je 7 puta veća od sektorskog prosjeka, obzirom da je kontrolom na licu mjesta ove MKF, utvrđeno da jedan član organa upravljanja ima mjesečnu naknadu za svoj rad u iznosu od 7.000 KM, što je neprihvatljiva praksa.

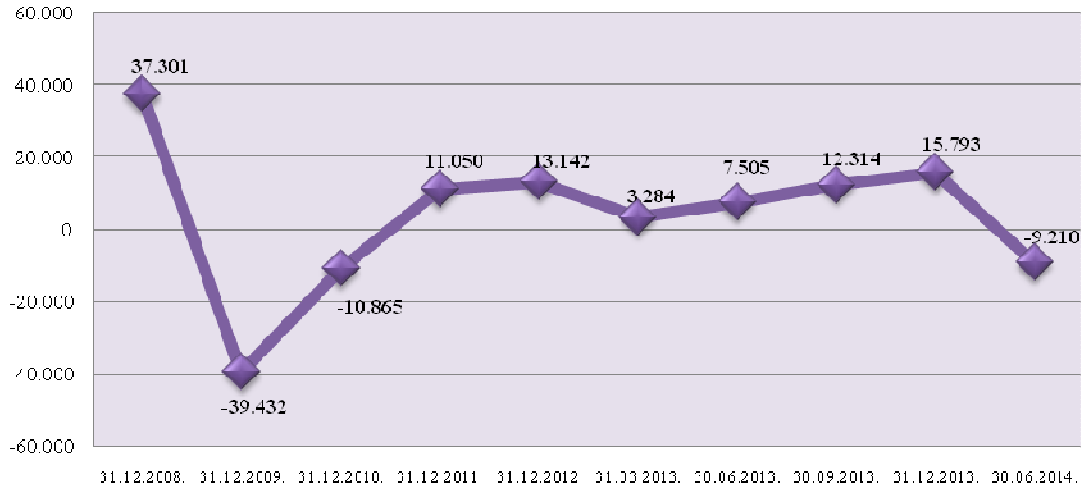
Vanredni prihodi MKO ostvareni u periodu od 01.01. do 30.06.2014. godine iznose 6,4 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine, manji su za 0,9 miliona KM, odnosno za 12%. Vanredni prihodi većinom se odnose na naplatu potraživanja po otpisanim kreditima. Vanredni rashodi MKO ostvareni u šest mjeseci tekuće godine iznose 0,5 miliona KM, i u odnosu na isti period prethodne godine, manji su za 262 hiljade KM odnosno za 32%.

U periodu 01.01.-30.06.2014. godine, jedno MKD ostvarilo je neto gubitak u iznosu od 170 hiljada KM (01.01. – 30.06.2013.: 23 hiljade KM neto gubitka). U ovom periodu MKF su ostvarile manjak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 9.040 hiljada KM, dok su u istom periodu prethodne godine, MKF ostvarile višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 7.528 hiljada KM. U periodu 01.01. – 30.06.2014. godine, od ukupno 12 MKF, manjak prihoda nad rashodima imale su 4 MKF i to u ukupnom iznosu od 17.033 hiljade KM, dok je višak prihoda nad rashodima ostvarilo 8 MKF u ukupnom iznosu od 7.993 hiljade KM. Od 4 MKF koje su u periodu 01.01.-30.06.2014. godine ostvarile manjak prihoda nad rashodima u iznosu od 17.033 hiljade KM, jedna od tri najveće MKF, u ovom periodu, ostvarila je manjak u iznosu od 16.939 hiljada KM, odnosno 99,4% ukupno ostvarenog manjka MKF, dok se na ostale tri MKF odnosi samo 94 hiljade ostvarenog manjka prihoda nad rashodima, odnosno 0,6%. Bez podataka ove MKF, koji su suprotni sektorskom trendu sa 30.06.2014. godine, i koji su u potpunosti destabilizirali mikrokreditno tržište, te utjecali na

pogoršanje sektorskih rezultata i pokazatelja izvedbe, mikrokreditni sektor ostvaruje pozitivni rezultat u iznosu od 7.729 hiljada KM, što se pozitivno odražava i na pokazatelje izvedbe.

Grafikon 17. Ukupan finansijski rezultat MKO po godinama (u 000 KM)

Na nivou mikrokreditnog sektora u Federaciji BiH, s krajem drugog kvartala, ostvaren je negativan finansijski rezultat u iznosu od 9.210 hiljada KM, što je za 16.715 hiljada KM manje u odnosu na isti period prethodne godine kada je sektor iskazivao pozitivan rezultat.

3. TRANSAKCIJE S POVEZANIM LICIMA

Odredbama Odluke o ostalim općim uvjetima za poslovanje mikrokreditne organizacije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07) propisan je minimum standarda poslovanja MKO s licima, koja se u skladu sa članom 4. Zakona o MKO smatraju povezanim s MKO. Članom 6. ove Odluke Agencije propisano je da MKO može obavljati poslovne transakcije s licem koje je povezano s MKO samo u skladu sa Zakonom o MKO, odlukom Agencije i posebnim politikama MKO za poslovanje s povezanim licima, koje usvaja i prati njihovu primjenu organ upravljanja MKO. Transakcijom s povezanim licem smatra se i transakcija s trećom stranom ako su sredstva koja su korištena u transakciji prenesena povezanom licu ili su iskorištena radi stjecanja koristi povezanog lica. S tim u vezi, sve MKO dužne su uspostaviti registar povezanih lica i isti redovno ažurirati. Također, prilikom obavljanja transakcija s povezanim licima, MKO su dužne postupati u skladu s usvojenim politikama, koje, između ostalog, podrazumijevaju da:

- sve transakcije s povezanim licima moraju biti odobrene od organa upravljanja MKO,
- lice povezano s MKO koje je član organa upravljanja MKO ne može učestvovati u glasanju prilikom donošenja odluka o poslovnim transakcijama između MKO i njega samog ili bilo kojeg drugog s njim povezanog lica,
- organ upravljanja potpiše pismenu izjavu da je bilo koja transakcija obavljena između MKO i povezanog lica, fer i u najboljem interesu za MKO,
- MKO formira i održava uredne evidencije, dokumentaciju i dosjee o odobrenjima organa upravljanja za obavljanje transakcija s povezanim licima i dr.

Pri obavljanju transakcija s povezanim licima MKO, ne mogu se ponuditi bilo kakvi povoljniji uvjeti u odnosu na druga lica, a MKO su dužne izvještavati Agenciju dostavom kvartalnih izvještaja i svim transakcijama koje je MKO obavila u izvještajnom kvartalu sa povezanim licima.

U toku prvih šest mjeseci 2014. godine, od 13 MKO, na propisanim obrascima, 5 MKF i 1 MKD izvijestili su Agenciju o obavljenim transakcijama s povezanim licima u ukupnom iznosu od 2,8 miliona KM. Samo jedna MKF ima čak 97,4% učešća u ukupnom iznosu obavljenih transakcija s povezanim osobama. U tabeli 14. dati su iznosi transakcija s povezanim licima u periodu od 01.01. do 30.06.2014. godine, iz koje je evidentno da su po iznosu transakcija, MKO najviše transakcija obavile po osnovu primljenih kredita od banaka koje su povezane s MKO (90,61%) i po osnovu plaćenih redovnih i zateznih kamata (4,68%). Pored navedenih transakcija, MKO su u svojim izvještajima prijavili i transakcije s osnivačem i njegovim povezanim osobama, transakcije s povezanim licima po osnovu plaćanja za advokatske usluge, isporuku robe i/ili usluga, zakupa poslovnog prostora i druge transakcije.

- u KM -

Rb.	Opis transakcije	Iznos transakcija obavljenih u periodu 01.01.-30.06.2014. godine	Učešće (%)
1.	Kratkoročni krediti od banaka	2.580.000	90,61%
2.	Redovne i zatezne kamate, naknade za obradu kredita	133.338	4,68%
3.	Advokatske usluge	34.632	1,22%
4.	Transakcije s osnivačem i njegovim povezanim osobama	30.010	1,05%
5.	Plaćanje po fakturama za isporučenu robu/usluge	29.899	1,05%
6.	Pozajmice od pravnih i fizičkih osoba	15.549	0,55%
7.	Anuiteti po kreditu	6.436	0,23%
8.	Zakup poslovnog prostora	6.231	0,22%
9.	Refundacija troškova	6.136	0,22%
10.	Plaćanje zajedničkih troškova povezane osobe	5.140	0,18%
11.	Kratkoročni depoziti bankama	0	0,00%
12.	Potraživanja po osnovu zakupa	0	0,00%
UKUPNO		2.847.371	100,00%

Transakcije s povezanim licima MKO o kojim su izvijestile MKO, odnose se na transakcije koje su obavljene s licima koje su povezane s direktorima MKO (97%), osnivačem MKO (1%) i članovima upravnog odbora i odbora za reviziju (2%). Agencija će i u narednom periodu, u kontrolama MKO posebnu pažnju posvetiti poštivanju politika o poslovanju MKO s povezanim licima, te cijeliti koristi koje MKO ima prilikom obavljanja ovih transakcija, te shodno tome nalagati adekvatne mjere s ciljem otklanjanja nepravilnosti utvrđenih u poslovanju MKO s povezanim licima.

III ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Analizirajući izvještaje MKO sa 30.06.2014. godine može se zaključiti da poslovanje mikrokreditnih organizacija u Federaciji BiH u odnosu na kraj prethodne godine, ukazuje na dalji pad aktive (za 4%) i kreditnog portfelja (za 1%).

Pokazatelji kvalitete kreditnog portfelja, također, iskazuju pogoršanje, pad obaveza po uzetim kreditima (za 3%), kao osnovnog izvora sredstava za finansiranje kreditnog portfolija, te pad zaposlenih (za 5%). Kapital MKF u odnosu na kraj prethodne godine bilježi pad od 5% uslijed negativnog finansijskog rezultata jedne od najvećih MKF.

Za MKO koje i dalje bilježe pad kreditnog portfolija, gubitak tržišnog segmenta, te kojima je uskraćeno povjerenje kreditora, uslijed negativnog trenda poslovanja, nemogućnosti dostizanja postavljenih standarda, važno je, u smislu održavanja supstance poslovanja, te posebno doniranih sredstava, pregovarati o spajanju ili pripajanju što predstavlja važan korak u očuvanju sektora. Konsolidacija na nivou MKO, posebno MKO srednje veličine, neophodna je za stabilizaciju mikrokreditnog sektora, u cilju povećanja ekonomije obima, poboljšanja efikasnosti poslovanja MKF kroz značajne uštede troškova, kao i povećanja kompetentnosti upravnih odbora, menadžmenta i ostalog osoblja MKO. Konsolidacija bi omogućila osnaživanje kapitalne baze manjeg broja jačih i zdravijih MKO. Kako značajan iznos kredita u pasivi mikrokreditnih organizacija dopijeva do kraja ove godine, u odsustvu podrške kreditora, organizacije mogu biti izložene problemu likvidnosti, te iz tih razloga neke, manje MKO trebale bi razmotriti donošenje odluke o pripajanju.

Imperativ za otklanjanje negativnih efekata poslovanja je poštivanje principa poslovanja s pažnjom dobrog domaćina, odnosno dobrog privrednika sa fokusom na punu transparentnost, optimizaciju troškova poslovanja i njihovu punu opravdanost, adekvatno upravljanje kreditnim rizicima što u konačnici treba rezultirati smanjenjem kamatnih stopa na mikrokredite čime bi se postigli ciljevi navedeni u ZoMKO.

Agencija, u okviru zakonskih mogućnosti, poduzima sve raspoložive nadzorne mjere i pokreće potrebne radnje pred nadležnim organima u svrhu sankcionisanja MKO, te uvođenja njihovog poslovanja u zakonske okvire radi postizanja osnovne uloge mikrokreditiranja.

U narednom periodu MKO trebaju intenzivno raditi na:

- Iznalaženju partnera za konsolidaciju pri čemu MKF koje imaju manji iznos kapitala, te visok stepen otpisanih zajmova trebaju donijeti jasnu strategiju o pripajanju većim i snažnijim MKF kako bi se optimizirali resursi, očuvala donirana sredstva, osigurala podrška stranih kreditora, te obezbijedila budućnost uposlenih u MKO;
- Povećanju odgovornosti upravnih odbora, osiguranju neovisnosti od menadžmenta, te kontroli menadžmenta od strane upravnih odbora;
- Uspostavljanju mehanizama kontrole opravdanosti projekata i materijalno značajnih troškova poslovanja, uključujući plaće i bonuse menadžmentu, te sve druge beneficije menadžmenta i članova upravnih odbora koje isti ostvaruju na teret imovine MKF i koji se direktno alimentiraju visokim kamatnim stopama;
- Uspostavljanju interne revizije, u potpunosti neovisne od menadžmenta MKO koja će nadgledati i segment rukovođenja, te o tome redovno izvještavati upravni odbor;
- Kontroli kamatnih stopa i ostvarivanju ciljeva iz ZoMKO putem aktivnog uključivanja organa upravljanja u postupak donošenja politika o formiranju cijena na mikrokredite;
- Reduciranju troškova poslovanja, punoj primjeni principa domaćinskog poslovanja sredstvima fondacije i primjeni principa dobrih korporativnih praksi;

- Smanjenju kamatnih stopa na mikrokredite;
- Punoj primjeni člana 2. ZoMKO što podrazumijeva obavljanje djelatnosti s ciljem poboljšanja materijalnog položaja korisnika mikrokredita, povećanja zaposlenosti i pružanja podrške razvoju poduzetništva;
- Poboljšanju sistema internih kontrola, poboljšanju efikasnosti poslovanja i optimiziranju resursa MKO, te primjeni principa odgovornog kreditiranja;
- Obaveznoj razmjeni informacija na nivou sektora i Centralnog registra kredita;
- Poduzimanju svih aktivnosti u cilju rješavanja problema prezaduženih klijenata i žiranata;
- Poboljšanju institucionalnih kapaciteta, te
- Potpunoj primjeni važećih propisa i povećanju transparentnosti poslovanja.

Broj: U.O.-62-3/14

Sarajevo, 02.09.2014. godine

IV PRILOZI

Prilog 1. Podzakonski akti Agencije za poslovanje MKO

Prilog 2. Osnovni podaci o MKO

Prilog 3. Bilans stanja MKF

Prilog 4. Bilans stanja MKD

Prilog 5. Bilans uspjeha MKF

Prilog 6. Bilans uspjeha MKD

Prilog 7. Pregled doniranih sredstava MKF

Prilog 1.

PODZAKONSKI AKTI AGENCIJE ZA POSLOVANJE MKO

Odluke Agencije za poslovanje MKO	Službene novine Federacije BiH
1. Odluka o uslovima i postupku za izdavanje dozvole za rad mikrokreditnoj fondaciji nastaloj promjenom oblika mikrokreditne organizacije	27/07
2. Odluka o uslovima i postupku izdavanja i oduzimanja dozvole za rad i drugih saglasnosti mikrokreditnim organizacijama	27/07 i 46/11
3. Odluka o nadzoru poslovanja mikrokreditnih organizacija	27/07
4. Odluka o obliku i sadržaju izvještaja koje mikrokreditne organizacije dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine i rokovima izvještavanja	27/07, 110/12 i 15/13
5. Odluka o visini i načinu formiranja i održavanju rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija	27/07
6. Odluka o ostalim općim uslovima za poslovanje mikrokreditne organizacije	27/07
7. Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite (Prečišćeni tekst)	48/12
8. Odluka o uslovima i postupku za izdavanje dozvole za rad i saglasnosti za sticanje vlasničkih udjela ulaganjem i prijenosom imovine mikrokreditne fondacije	27/07
9. Odluka o uslovima i načinu postupanja banke, mikrokreditne organizacije i lizing društva po prigovoru klijenta	23/14 i 26/14
10. Odluka o naknadama koje se za rad mikrokreditne organizacije plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH	46/11
11. Odluka o minimalnim standardima mikrokreditnih organizacija na sprečavanju pranja novca i finansiranju terorističkih aktivnosti	48/12
12. Odluka o minimalnim standardima za dokumentovanje kreditnih aktivnosti mikrokreditnih organizacija i procjenu kreditne sposobnosti	23/14
13. Odluka o uslovima i načinu postupanja po zahtjevu žiranta za oslobađanje od obaveze jemstva	23/14

Uputstva Agencije za poslovanje MKO

1. Uputstvo za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite;
2. Uputstvo za izračunavanje ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope;
3. Uputstvo za izračunavanje prilagođenog povrata na aktivu;
4. Uputstvo za izračunavanje pokazatelja operativne efikasnosti i
5. Uputstvo za izradu izvještaja mikrokreditnih organizacija.

Prilog 2.

OSNOVNI PODACI O MKO

Rb	Naziv mikrokreditne organizacije	Adresa i sjedište	Direktor	Tel/Fax	E-mail i Web	30.06.2014.. godine			
						Iznos aktive u 000 KM	Iznos kapitala u 000 KM	Broj zaposl.	Broj org. dijelova
1.	MKD "EKI" d.o.o. Sarajevo	ul. Džemala Bijedića bb 71 000 SARAJEVO	Sead Mucić	033/ 754-380, 754-388 fax	sead.mucic@eki.ba www.eki.ba	1.220	425	15	1
2.	MKF "EKI" Sarajevo	ul. Džemala Bijedića bb 71 000 SARAJEVO	Sadina Bina	033/ 754-380, 754-388 fax	sbina@mkoeki.com www.mkoeki.com	109.111	49.673	257	68
3.	MKF "LIDER" Sarajevo	ul. Turhanija 2 71 000 SARAJEVO	Džavid Sejfović	033/ 250-580, 250-581 fax	dzavids@lider.ba www.lider.ba	13.447	10.437	51	12
4.	"LOK MKF" Sarajevo	ul. Skenderija 13 71 000 SARAJEVO		033/ 564-200, 564-201 fax	central.office@lok.ba www.lok.ba	50.871	8.926	177	42
5.	MKF "MELAHA" Sarajevo	ul. Hamdije Kreševljakovića 59 71 000 SARAJEVO	Jakob Finci	033/ 205-737 tel/fax	viktor@melaha.ba	1.068	316	4	0
6.	MKF "MI-BOSPO" Tuzla	ul. Bosne srebrene bb 75 000 TUZLA	Nejira Nalić	035/ 270-283, 252-448 fax	mi-bospo@mi-bospo.org www.mi-bospo.org	40.766	16.827	140	24
7.	MKF "MIKRA" Sarajevo	ul. Marka Marulića 2/VI 71 000 SARAJEVO	Sanin Čampara	033/ 616-162, 717-141 fax	mikra@mikra.ba www.mikra.ba	18.487	4.978	92	20
8.	MKF "MIKRO ALDI" Goražde	ul. Panorama bb 73 000 GORAŽDE	Ferida Softić	038/ 226-456, 221-004 fax	mka.aldi@bih.net.ba www.mikroaldi.org	4.699	3.738	26	5
9.	"PARTNER MKF" Tuzla	ul. 15. maja bb 75 000 TUZLA	Senad Sinanović	035/ 300-250, 300-269 fax	partner@partner.ba www.partner.ba	121.501	50.800	295	56
10.	MKF "PRIZMA" Sarajevo	ul. Bistrik Medresa 43 71 000 SARAJEVO	Jure Žigo	033/ 573-320, 446-583 fax	hq@prizma.ba www.prizma.ba	65.127	5.695	118	21
11.	"PRVA ISLAMSKA MKF" Sarajevo	ul. Jukićeva 75 71 000 SARAJEVO	Edina Hadžimurtezić	033/ 666-233, 666-224 fax	info@mfi.ba	1.718	1.578	9	0
12.	MKF "SANI" Zenica	ul. Mehmedalije Tarabara 10 72 000 ZENICA	Sulejman Haračić	032/ 405-606 tel/fax	mikrosanizenica@yahoo.com	433	283	4	0
13.	MKF "SUNRISE" Sarajevo	ul. Zagrebačka 50 71 000 SARAJEVO	Anis Aganović	033/ 727-350, 812-231 fax	sunrise@microsunrise.ba www.microsunrise.ba	27.876	16.841	150	37
UKUPNO						456.324	170.517	1.338	286

Prilog 3.

BILANS STANJA MKF

000 KM

Red. Broj	OPIS	31.12.2013. godine	%	30.06.2014. godine	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	24.123	5	21.049	5	87
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	17.027	4	11.985	3	70
1b)	Kamatonosni računi depozita	7.096	1	9.064	2	128
2.	Plasmani bankama	4.054	1	3.373	1	83
3.	Kreditni	395.382		391.940		99
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	5.507		15.678		285
3b)	Neto krediti (3-3a)	389.875	82	376.262	82	97
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	42.596	9	40.827	9	96
5.	Dugoročne investicije	761	0	761	0	100
6.	Ostala aktiva	14.018	3	14.378	3	103
7.	Minus: rezerv. na ost. stavke aktive, osim kredita	549		1.546		282
8.	UKUPNO AKTIVA	474.878	100	455.104	100	96
PASIVA						
9.	Obaveze po uzetim kratkoročnim kreditima	81.258	17	86.311	19	106
10.	Obaveze po uzetim dugoročnim kreditima	187.307	39	174.425	38	93
11.	Ostale obaveze	27.201	6	24.276	6	89
12.	UKUPNO OBAVEZE	295.766	62	285.012	63	96
13.	Donirani kapital	49.640		57.399		116
14.	Osnovni kapital	8.291		3.821		46
15.	Višak prihoda nad rashodima	175.440		181.156		103
15a)	za prethodne godine	160.018		173.155		108
15b)	za tekuću godinu	15.422		8.001		52
16.	Manjak prihoda nad rashodima	57.465		74.778		130
16a)	za prethodne godine	57.439		57.745		101
16b)	za tekuću godinu	26		17.033		65512
17.	Ostale rezerve	3.206		2.494		78
18.	UKUPNO KAPITAL	179.112	38	170.092	37	95
19.	UKUPNO PASIVA	474.878	100	455.104	100	96
VANBILANSNA EVIDENCIJA						
	- otpisani krediti	170.250		165.486		97
	- komisioni poslovi	348		319		92

Prilog 4.

BILANS STANJA MKD

000 KM

Red. broj	OPIS	31.12.2013. godine	%	30.06.2014. godine	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	88	8	543	44	617
1a)	Gotov novac i nekamatonski računi depozita	88	8	543	44	617
1b)	Kamatonski računi depozita	0	0	0	0	n/a
2.	Plasmani bankama	0	0	0	0	n/a
3.	Kreditni	886		649		73
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	16		23		144
3b)	Neto krediti (3-3a)	870	84	626	51	72
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	50	5	34	3	68
5.	Dugoročne investicije	0	0	0	0	n/a
6.	Ostala aktiva	28	3	19	2	68
7.	Minus: rezervir. na ost. stavke aktive, osim kredita	1		2		200
8.	UKUPNO AKTIVA	1.035	100	1.220	100	118
PASIVA						
9.	Obaveze po uzetim kratkoročnim kreditima	202	20	0	0	0
10.	Obaveze po uzetim dugoročnim kreditima	146	14	685	56	469
11.	Ostale obaveze	92	9	110	9	120
12.	UKUPNO OBAVEZE	440	43	795	65	181
13.	Donirani kapital	0		0		n/a
14.	Osnovni kapital	600		600		100
15.	Emisiona ažia	0		0		n/a
16.	Neraspoređena dobit (16a+16b)	-106		-175		165
16a)	prethodnih godina	0		-5		n/a
16b)	tekuće godine	-106		-170		160
17.	Zakonske rezerve	101		0		0
18.	Ostale rezerve	0		0		n/a
19.	UKUPNO KAPITAL	595	57	425	35	71
20.	UKUPNO PASIVA	1.035	100	1.220	100	118
VANBILANSNA EVIDENCIJA						
	- otpisani krediti	55		53		96
	- komisioni poslovi	0		0		n/a

Prilog 5.

BILANS USPJEHA MKF

000 KM

Red. Broj	OPIS	Za period 01.01. - 30.06.2013. g.		Za period 01.01. - 30.06.2014. g.		Indeks
			%		%	
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	7	0	20	0	286
1.2.	Kamate na plasmane bankama	125	0	93	0	74
1.3.	Kamate na kredite	41.866	99	32.513	93	78
1.4.	Ostali finansijski prihod	595	1	2.286	7	384
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	42.593	100	34.912	100	82
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	8.263	96	7.069	96	86
2.2.	Ostali finansijski rashodi	306	4	313	4	102
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	8.569	100	7.382	100	86
3.	Neto finansijski prihodi (1.5. - 2.3.)	34.024		27.530		81
II	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	5.509	89	4.105	87	75
4.2.	Ostali operativni prihodi	651	11	639	13	98
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	6.160	100	4.744	100	77
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	19.622	58	19.176	61	98
5.2.	Troškovi poslov. prostora, ostale fik. aktive i režije	8.057	24	6.776	22	84
5.3.	Ostali operativni troškovi	6.131	18	5.456	17	89
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	33.810	100	31.408	100	93
6.	Troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke	5.307		15.766		297
7.	Višak/manjak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja (3.+4.3.-5.4.-6.)	1.067		-14.900		-1.396
8.	Vanredni prihodi	7.271		6.404		88
9.	Vanredni rashodi	810		544		67
10.	Višak/manjak prihoda nad rashodima (7.+8.-9.)	7.528		-9.040		-120

Prilog 6.

BILANS USPJEHA MKD

000 KM

Red. broj	OPIS	Za period 01.01. - 30.06.2013. g.	%	Za period 01.01. - 30.06.2014. g.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	0	0	0	0	n/a
1.2.	Kamate na plasmane bankama	0	0	0	0	n/a
1.3.	Kamate na kredite	159	98	84	95	53
1.4.	Ostali finansijski prihod	4	2	4	5	100
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	163	100	88	100	54
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	35	90	10	48	29
2.2.	Ostali finansijski rashodi	4	10	11	52	275
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	39	100	21	100	54
3.	Neto finansijski prihodi (1.5. - 2.3.)	124		67		54
II	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	28	100	12	100	43
4.2.	Ostali operativni prihodi	0	0	0	0	n/a
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	28	100	12	100	43
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	85	53	174	73	205
5.2.	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režije	44	28	34	14	77
5.3.	Ostali operativni troškovi	30	19	31	13	103
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	159	100	239	100	150
6.	Troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke	18		10		56
7.	DOBIT/GUBITAK OD REDOVNOG POSLOVANJA (3.+4.3.-5.4.-6.)	-25		-170		680
8.	Vanredni prihodi	2		4		200
9.	Vanredni rashodi	0		4		n/a
10.	DOBIT/GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	-23		-170		739
11.	POREZ	0		0		n/a
12.	NETO DOBIT/GUBITAK	-23		-170		739

Prilog 7.

PREGLED DONIRANIH SREDSTAVA MKF
Stanje na dan 30.06.2014. godine

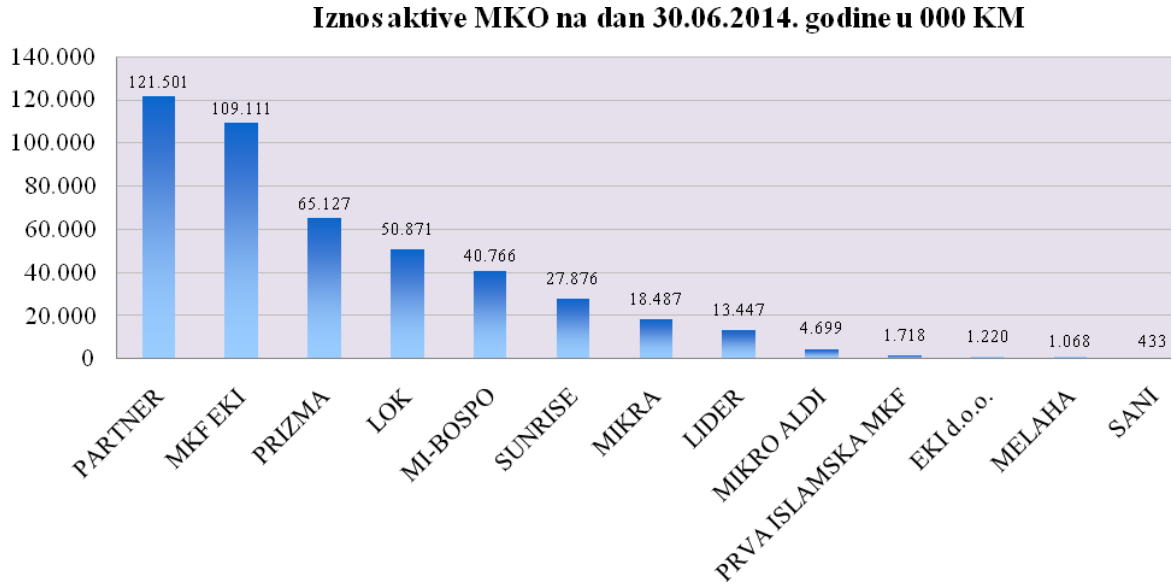
000 KM

Rb.	Naziv donator	MKF EKI Sarajevo	MKF LIDER Sarajevo	LOK MKF Sarajevo	MKF MI-BOSPO Tuzla	MKF MIKRA Sarajevo	MKF MKRO ALDI Gorazde	PARTNER MKF Tuzla	MKF PRIZMA Sarajevo	PRVA ISLAMSKA MKF	MKF SUNRISE Sarajevo	UKUPNO
Donacije za kreditni fond		6.326	5.891	4.639	3.354	4.070	804	7.167	7.490	3.459	1.942	45.142
1.	USAID	3.046		543				3.046	3.046			9.681
2.	CHF-(SIDA, MEDI, HILP)		5.891									5.891
3.	UNHCR			1.198	479		200	1.229	992		614	4.712
4.	LIP			1.479	947			675			1.214	4.315
5.	CRS					4.070						4.070
6.	Islamic Relief WW, Pred. Sarajevo									3.459		3.459
7.	UNDP	1.932		153				59	672			2.816
8.	PRM/USA State Department			577					2.006			2.583
9.	UMCOR			637	377			317	774			2.105
10.	IRC				371			805				1.176
11.	SIDA Housing	1.080										1.080
12.	Women's World Banking				1.034							1.034
13.	Mercy Corps							697				697
14.	OXSfam						500					500
15.	ECE, Njemačka							339				339
16.	USDA Know-How Project	237										237
17.	Church World Service				146							146
18.	Udruženje građana "ALDI"						104					104
19.	Ostalo	31		52							114	197
Donacije za osnovna sredstva		8	0	286	12	65	0	229	61	0	10	671
20.	Mercy Corps							229				229
21.	Nedžad Beglerović			102								102
22.	CRS					65						65
23.	ICMC								53			53
24.	Ostalo	8		184	12				8		10	222
Donacije za operativne troškove		974	874	2.810	1.344	0	0	1.733	3.088	54	709	11.586
25.	LIP			1.515				201			709	2.425
26.	PRM								2.047			2.047
27.	USAID				1.344			393				1.737
28.	UNHCR							176	840			1.016
29.	CHF		874									874
30.	SIDA Housing	748										748
31.	Mercy Corps							739				739
32.	PM			556								556
33.	BCT			519								519
34.	NBR			220								220
35.	CGAP							45	150			195
36.	EBRD	105						1				106
37.	IFC	104										104
38.	Ostalo	17						178	51	54		300
UKUPNO DONIRANI KAPITAL		7.308	6.765	7.735	4.710	4.135	804	9.129	10.639	3.513	2.661	57.399

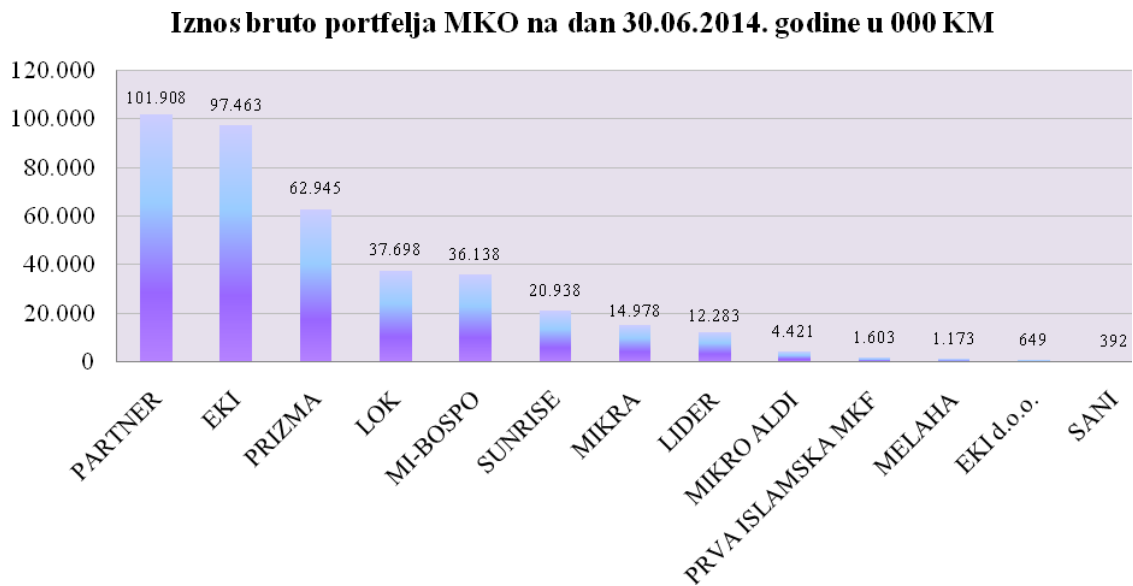
GRAFIKONI

- Grafikon 1. Iznos aktive MKO na dan 30.06.2014. godine u 000 KM
- Grafikon 2. Iznos bruto portfolija MKO na dan 30.06.2014. godine u 000 KM
- Grafikon 3. Iznos obaveza po uzetim kreditima MKO na dan 30.06.2014. godine u 000 KM
- Grafikon 4. Iznos kapitala MKO na dan 30.06.2014. godine u 000 KM
- Grafikon 5. Iznos doniranog kapitala (po izvještajima) MKO na dan 30.06.2014. godine u 000 KM
- Grafikon 6. Višak/manjak prihoda nad rashodima MKF, odnosno neto dobit/gubitak MKD za period 01.01.- 30.06.2014. godine u 000 KM
- Grafikon 7. Broj zaposlenih MKO na dan 30.06.2014. godine
- Grafikon 8. Broj organizacionih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH na dan 30.06.2014. godine
- Grafikon 9. Broj aktivnih kreditnih partija MKO sa stanjem na dan 30.06.2014. godine
- Grafikon 10. Broj otpisanih kreditnih partija MKO sa stanjem na dan 30.06.2014. godine
- Grafikon 11. Iznos kredita u 000 KM otpisanih u periodu 01.01.- 30.06.2014. godine
- Grafikon 12. Iznos naplate po otpisanim kreditima u 000 KM u periodu 01.01.- 30.06.2014. godine
- Grafikon 13. Iznos ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima MKO u 000 KM sa stanjem na dan 30.06.2014. godine
- Grafikon 14. Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima u odnosu na bruto portfolio MKO na dan 30.06.2014. godine
- Grafikon 15. Portfolio u riziku preko 30 dana na dan 30.06.2014. godine
- Grafikon 16. Fiksna aktiva i kapital u odnosu na ukupnu aktivu na dan 30.06.2014. godine
- Grafikon 17. Prosječne mjesečne naknade članova upravnog/nadzornog odbora u MKO za period 01.01.-30.06.2014. godine
- Grafikon 18. Prosječne mjesečne plaće višeg menadžmenta u MKO za period 01.01.-30.06.2014. godine
- Grafikon 19. Prosječne mjesečne plaće kreditnih službenika u MKO za period 01.01.-30.06.2014. godine
- Grafikon 20. Iznos ukupnih isplata mikrokredita u II kvartalu 2014. godine u 000 KM
- Grafikon 21. Prosječne ponderisane EKS na ukupne kredite prema izvještajima MKO u II kvartalu 2014. godine
- Grafikon 22. Prosječne ponderisane EKS na kratkoročne kredite prema izvještajima MKO u II kvartalu 2014. godine
- Grafikon 23. Prosječne ponderisane EKS na dugoročne kredite prema izvještajima MKO u II kvartalu 2014. godine

Grafikon 1.

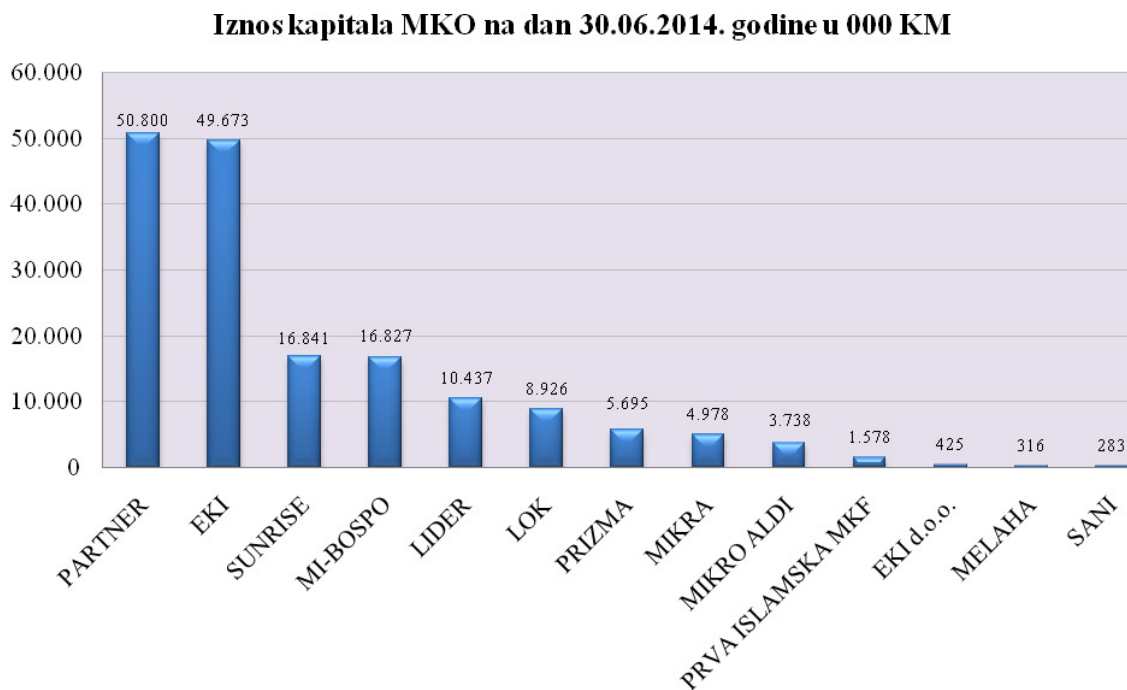
Grafikon 2.

Grafikon 3.

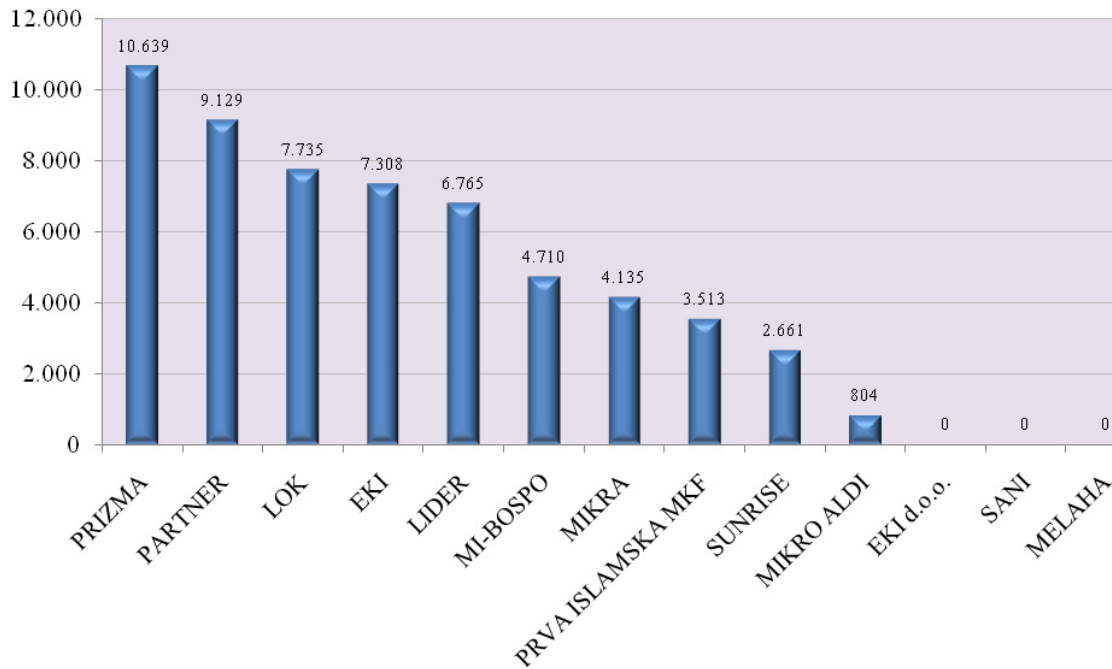

Grafikon 4.

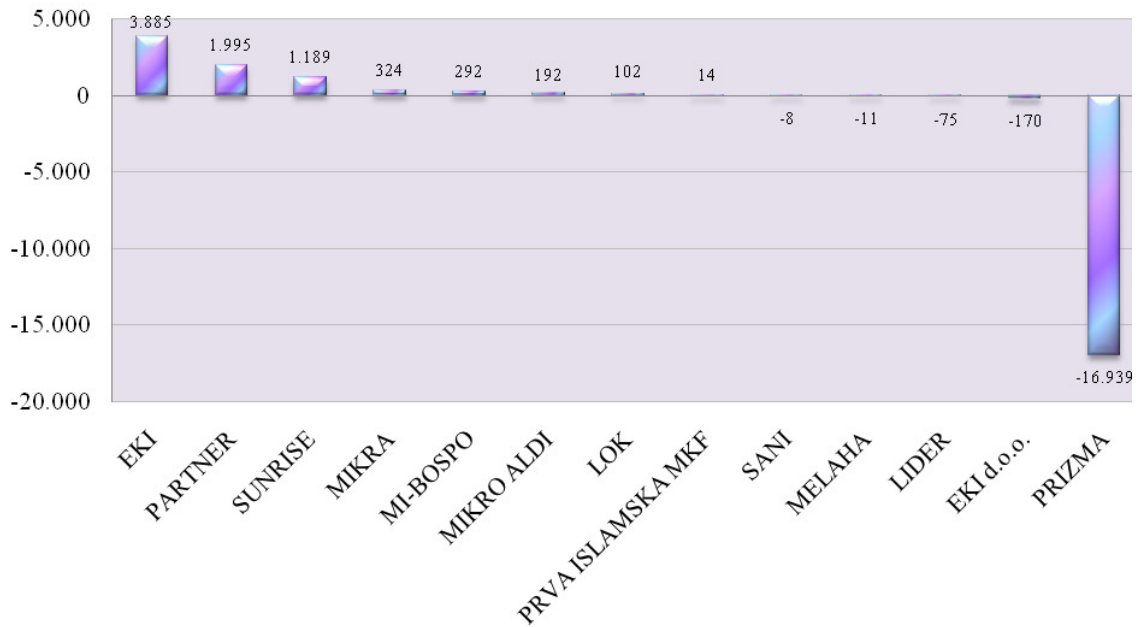
Grafikon 5.

**Iznos doniranog kapitala (prema izvještajima) MKO
na dan 30.06.2014. godine u 000 KM**

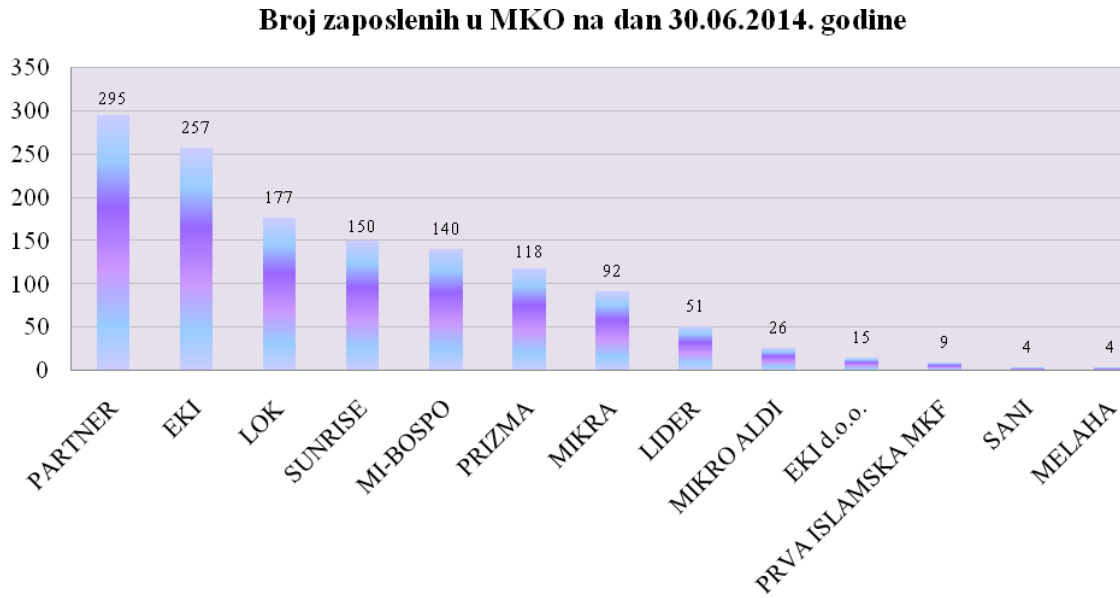
Grafikon 6.

**Višak/manjak prihoda nad rashodima MKF, odnosno neto dobit/gubitak
MKD
za period 01.01.-30.06.2014. godine u 000 KM**

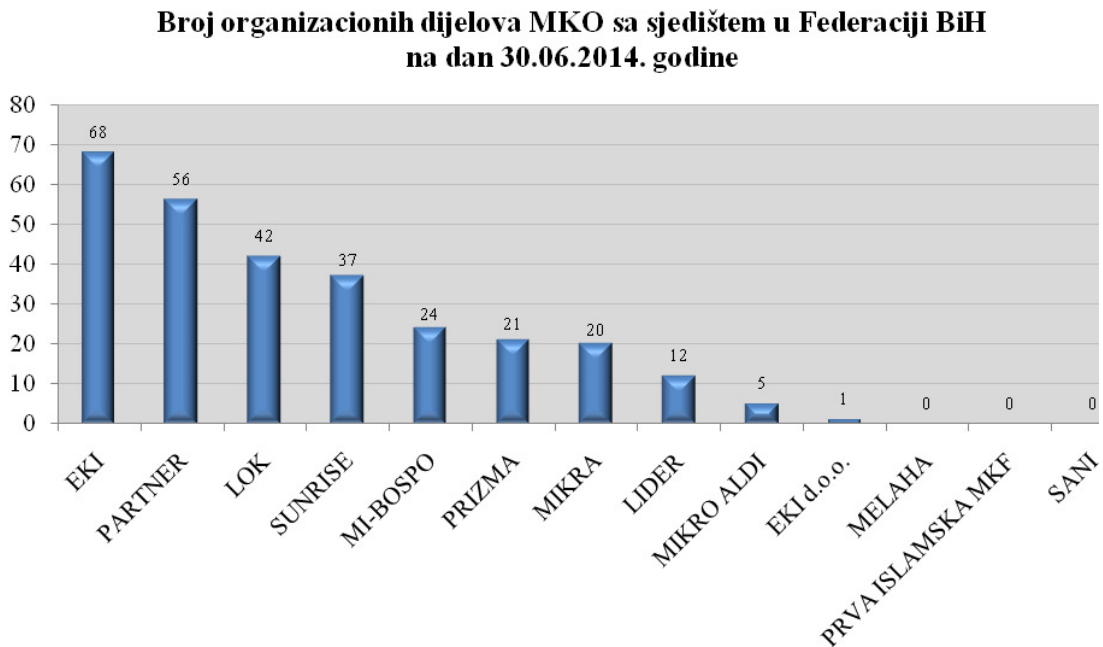

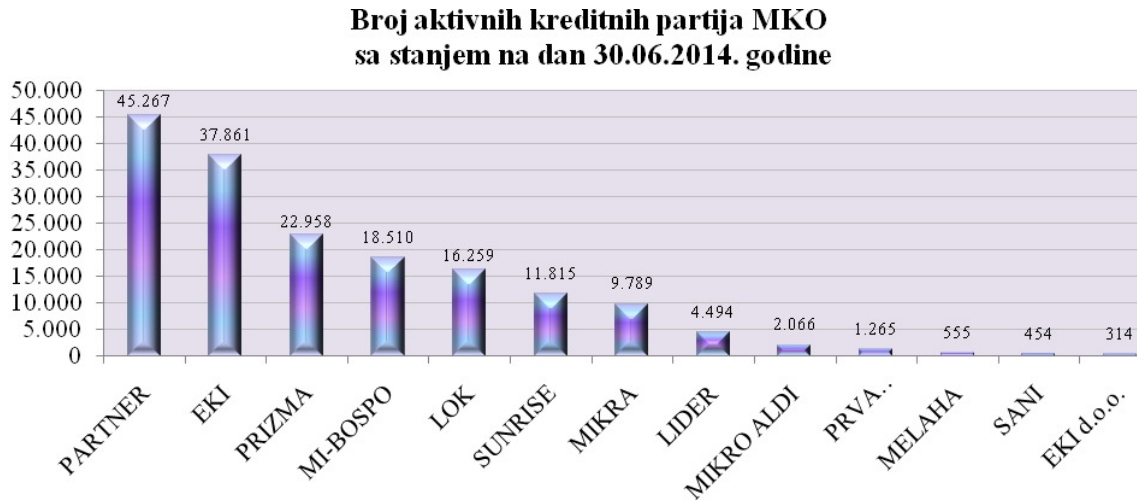
Grafikon 7.

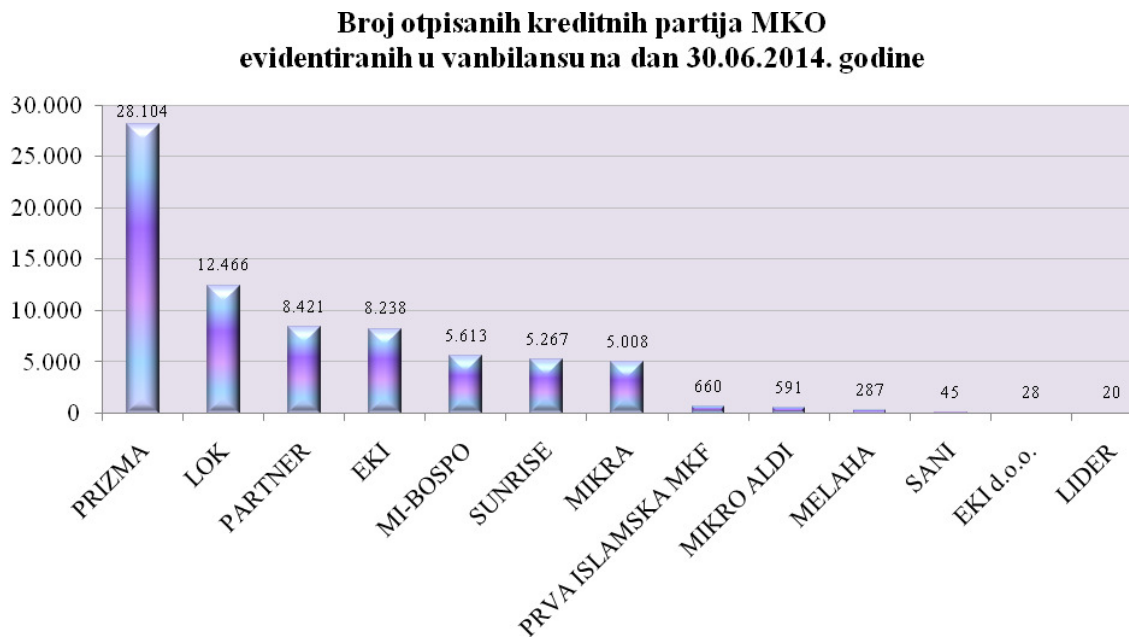
Grafikon 8.

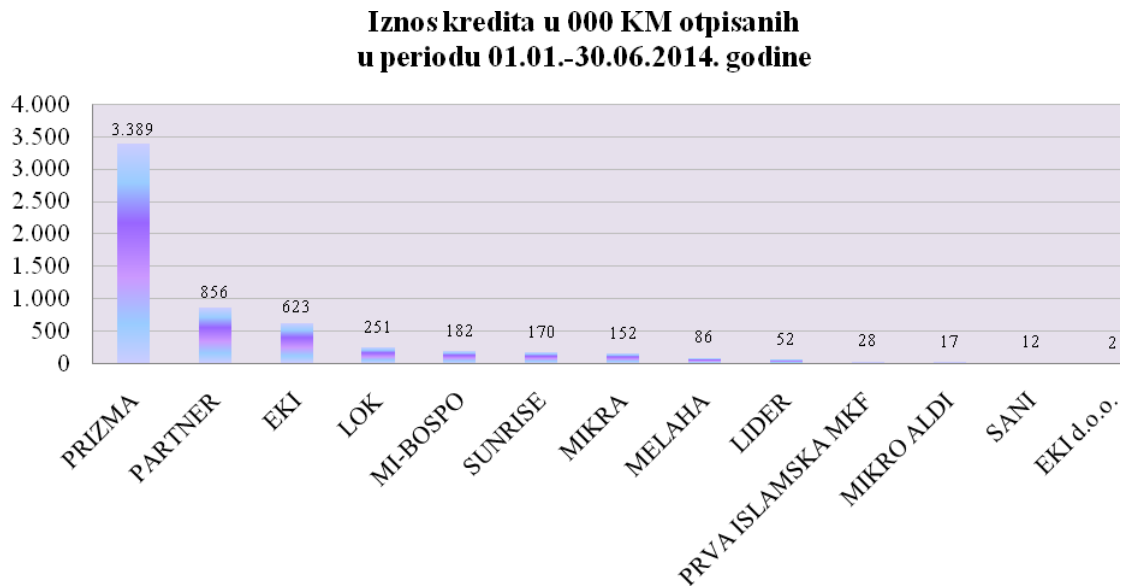
Grafikon 9.

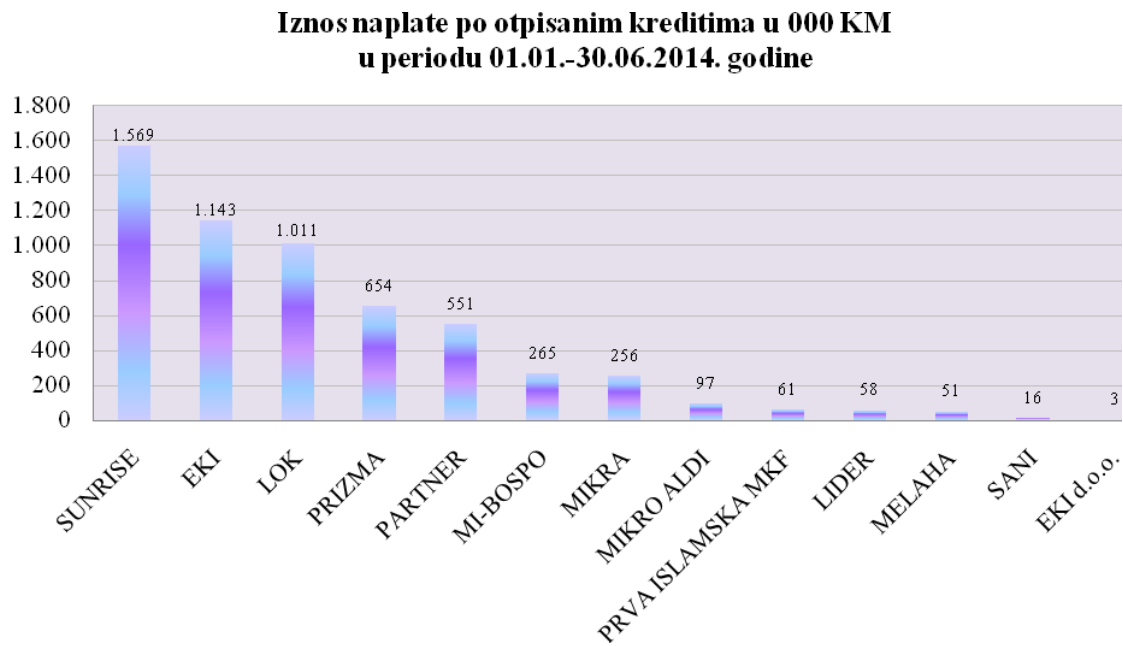
Grafikon 10.

Grafikon 11.

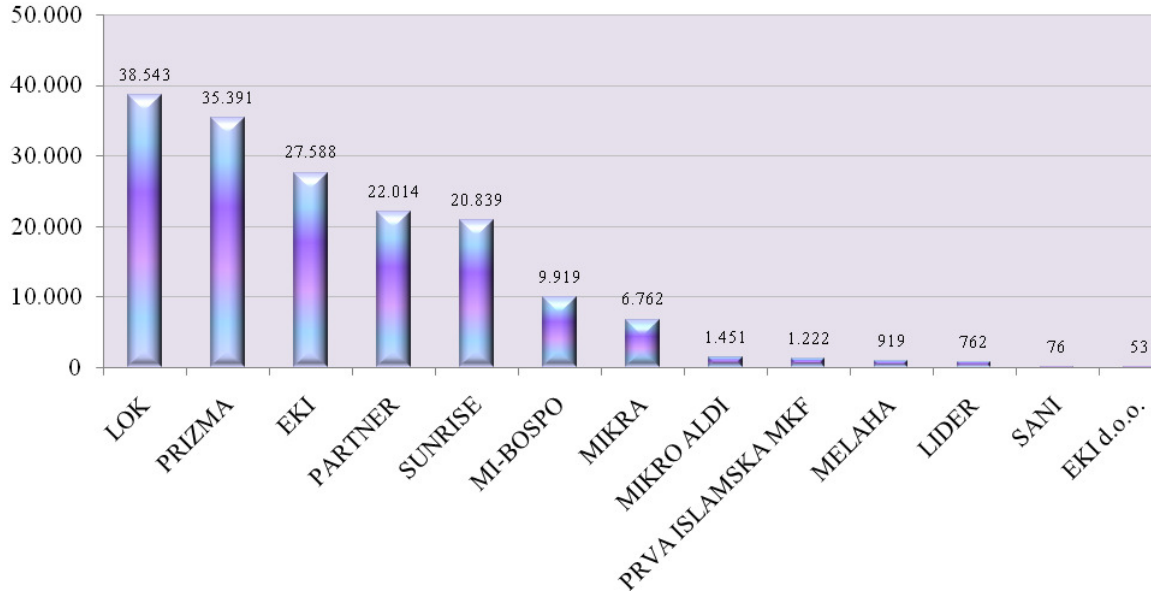

Grafikon 12.

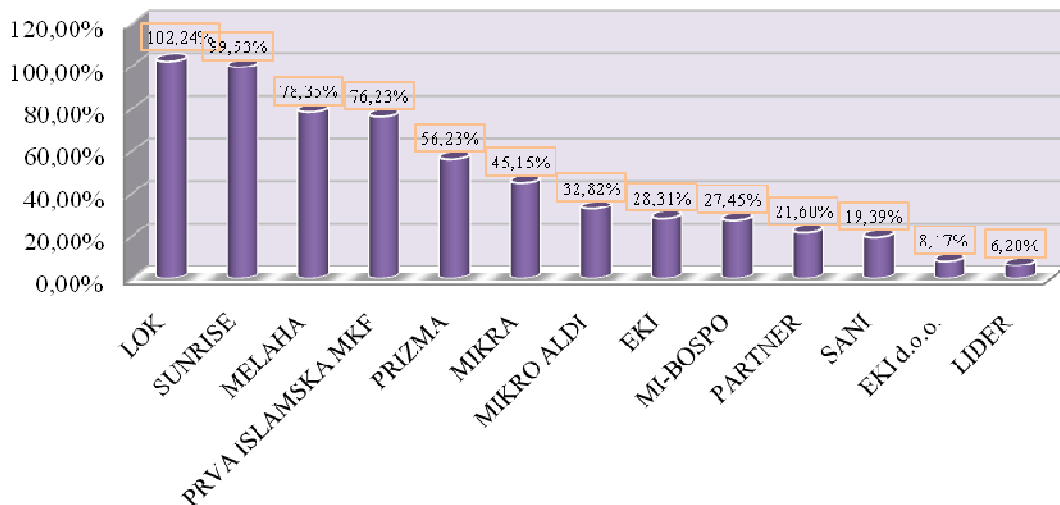
Grafikon 13.

Iznos ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima MKO u 000 KM sa stanjem na dan 30.06.2014. godine

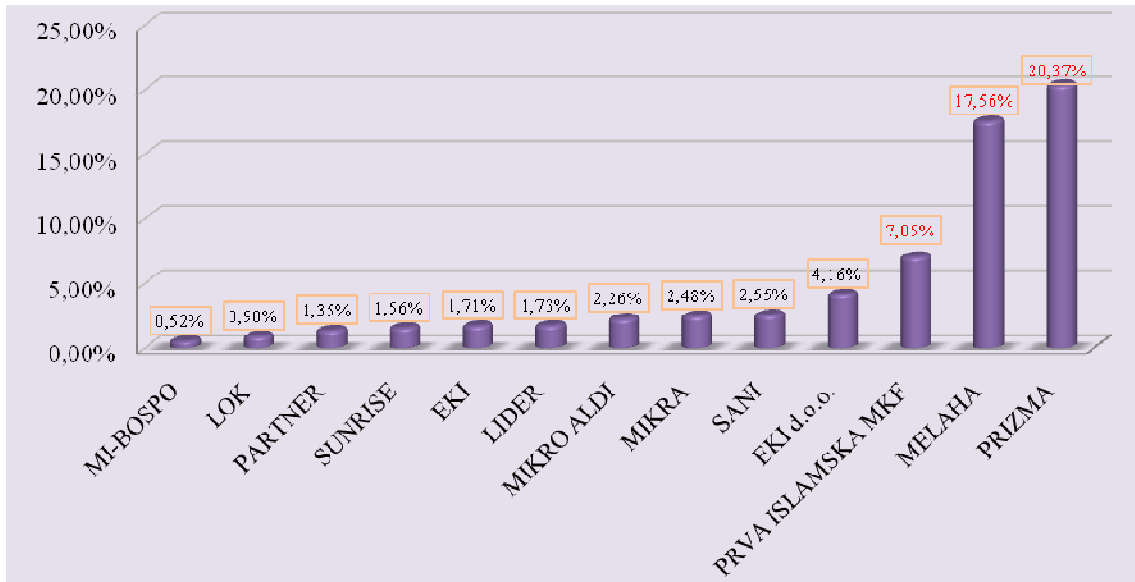
Grafikon 14.

Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima u odnosu na ukupan bruto portfolio MKO na dan 30.06.2014. godine

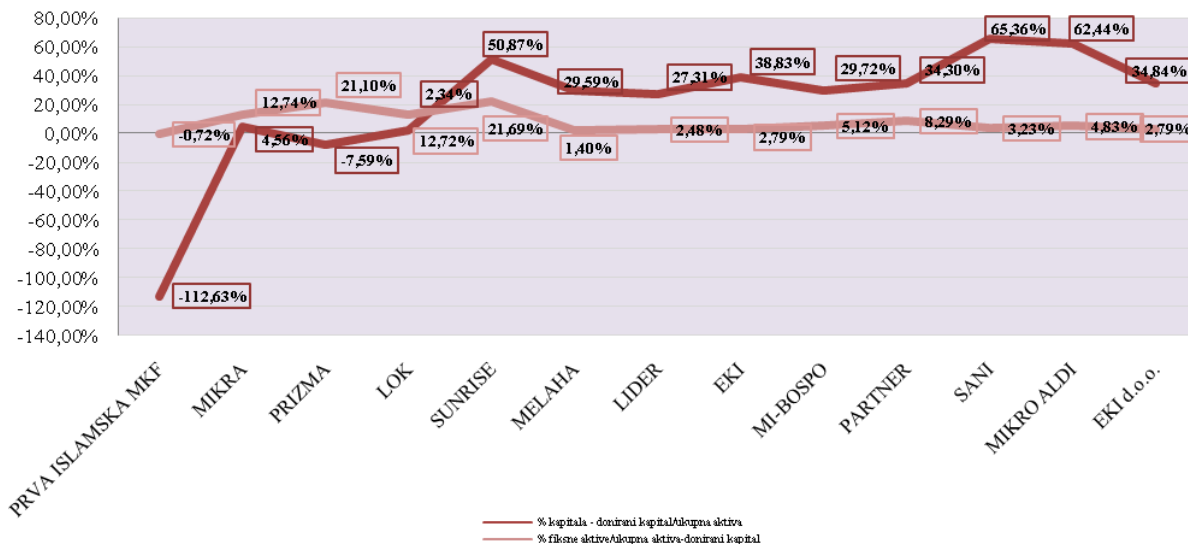
Grafikon 15.

Portfolio u riziku preko 30 dana na dan 30.06.2014. godine

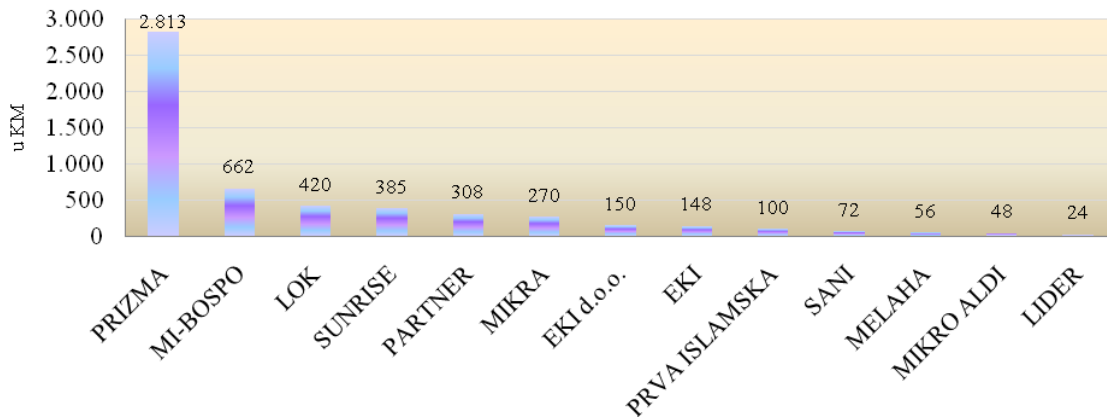
Grafikon 16.

Fiksna aktiva i kapital u odnosu na ukupnu aktivnu na dan 30.06.2014. godine

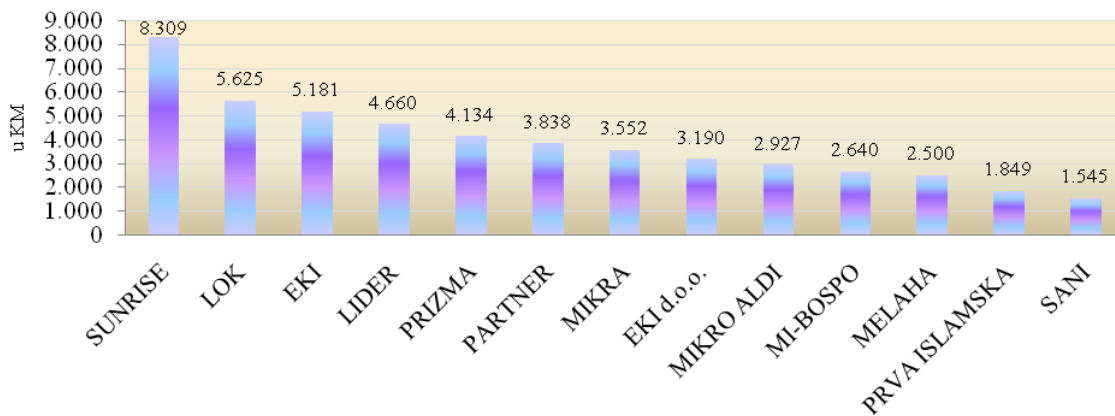
Grafikon 17.

Prosječne mjesečne naknade članova upravnog/nadzornog odbora u MKO za period 01.01.-30.06.2014. godine

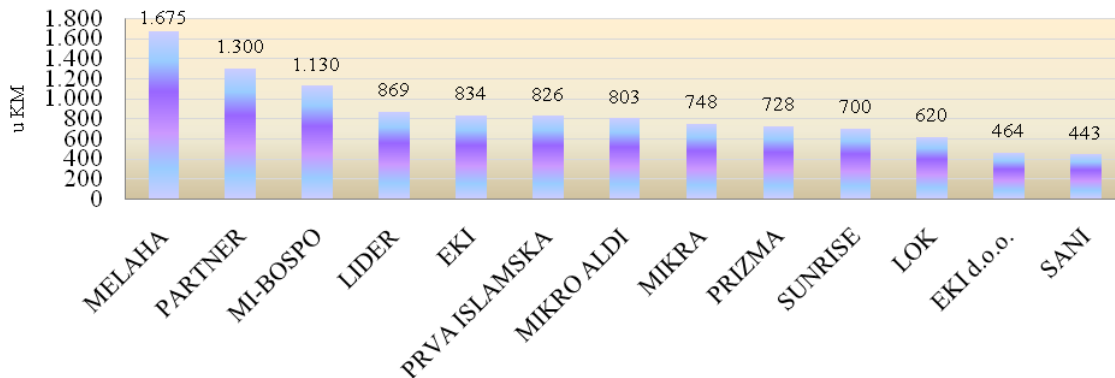
Grafikon 18.

Prosječne mjesečne plaće višeg menadžmenta u MKO za period 01.01.-30.06.2014. godine

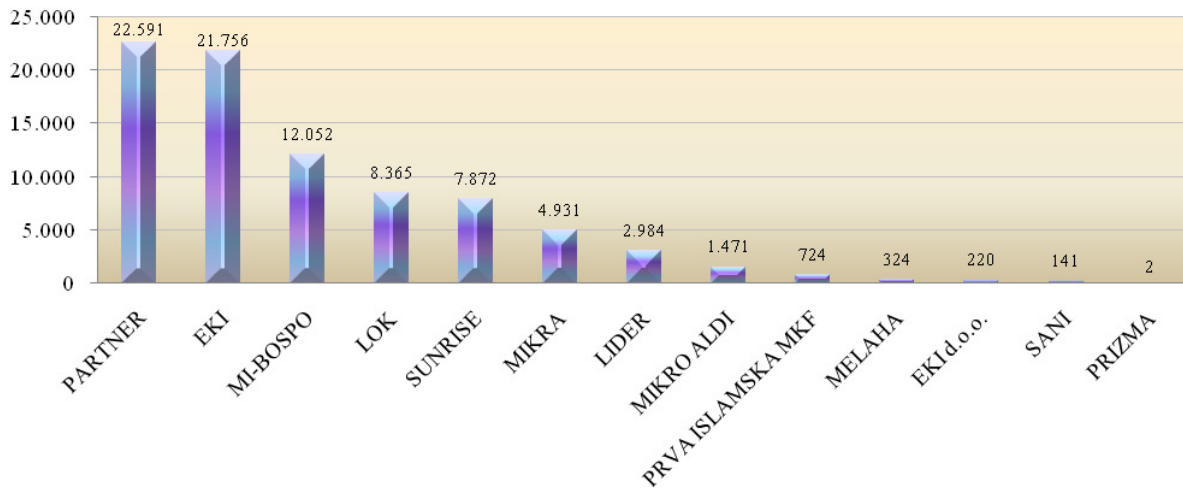
Grafikon 19.

Prosječne mjesečne plaće kreditnih službenika u MKO za period 01.01.-30.06.2014. godine

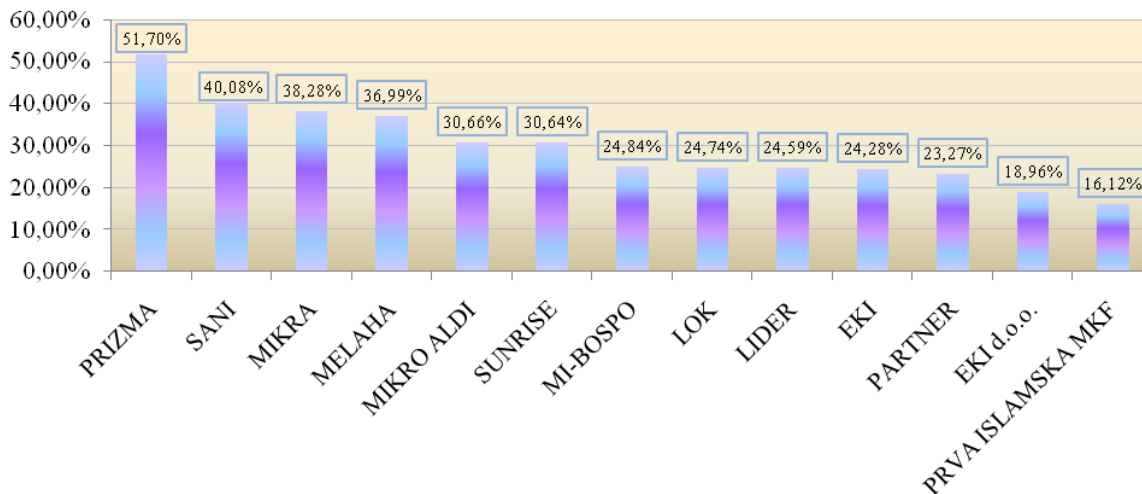
Grafikon 20.

Iznos ukupnih isplata mikrokredita u II kvartalu 2014. godine u 000 KM

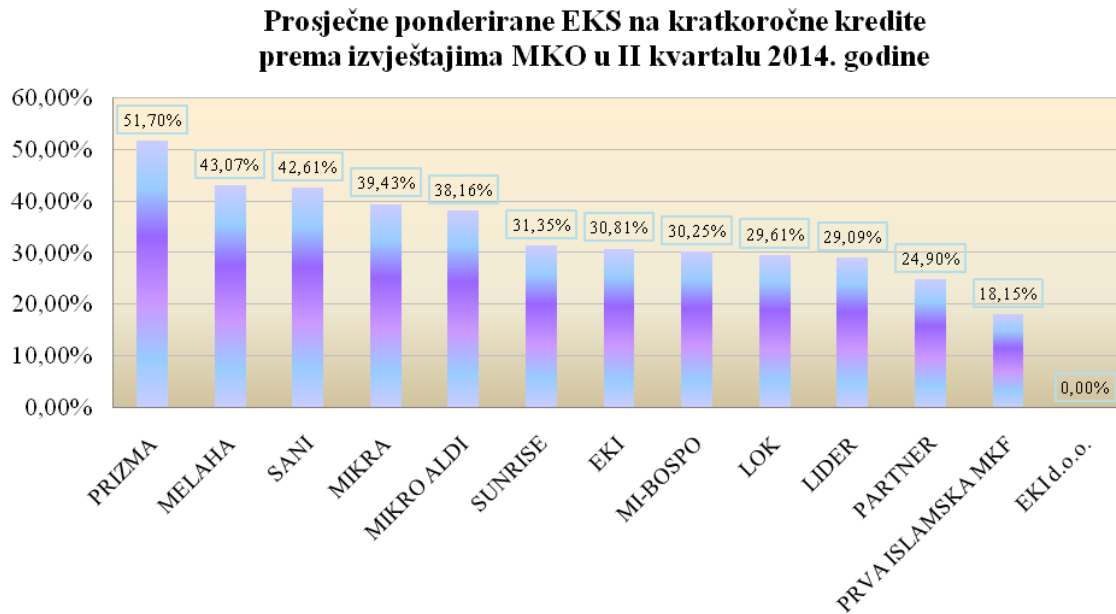

Grafikon 21.

Prosječne ponderirane EKS na ukupne kredite prema izvještajima MKO u II kvartalu 2014. godine

Grafikon 22.

Grafikon 23.

